

Landelijke en regionale werkloosheidsindicatoren 1991

Citation for published version (APA):

Wieling, M., Dekker, R., & de Grip, A. (1991). Landelijke en regionale werkloosheidsindicatoren 1991. (ROA Reports; No. 8). Maastricht: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Faculteit der Economische Wetenschappen.

Document status and date:

Published: 01/01/1991

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

LANDELIJKE EN REGIONALE WERKLOOS-
HEIDSINDICATOREN 1991

ROA-R-1991/8

M.H. Wieling
R.J.P. Dekker
A. de Grip

RESEARCHCENTRUM VOOR ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT

Faculteit der Economische Wetenschappen
Rijksuniversiteit Limburg

Maastricht, september 1991

CIP-GEGEVENS VAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Wieling, M.H.

Landelijke en regionale werkloosheidsindicatoren 1991 / M.H. Wieling, R.J.P. Dekker, A. de Grip. - Maastricht : Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Faculteit der Economische Wetenschappen, Rijksuniversiteit Limburg. - (Rapport / Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, ISSN 0922-8098 ; 1991/8)

Met lit. opg.

ISBN 90-5321-065-2 geb.

Trefw.: werkloosheid ; Nederland / werkloosheid ;
schoolverlaters

INHOUDSOPGAVE

Bladzijde

VERANTWOORDING	i
1. INLEIDING	1
2. LANDELIJKE WERKLOOSHEID VAN DE BEROEPSBEVOLKING	2
3. LANDELIJKE WERKLOOSHEID ONDER SCHOOLVERLATERS	13
4. REGIONALE WERKLOOSHEID ONDER SCHOOLVERLATERS	18
BIJLAGE A: LANDELIJKE WERKLOOSHEID VAN DE BEROEPSBEVOLKING	54
BIJLAGE B: LANDELIJKE WERKLOOSHEID ONDER SCHOOLVERLATERS	57
BIJLAGE C: REGIONALE WERKLOOSHEID ONDER SCHOOLVERLATERS	58

VERANTWOORDING

Deze studie is uitgevoerd in het kader van de ontwikkeling van het informatiesysteem onderwijs-arbeidsmarkt van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA), dat bedoeld is als informatievoorziening ten behoeve van het overheidsbeleid ten aanzien van de aansluitingsproblematiek tussen onderwijs en arbeidsmarkt in ruime zin. Een belangrijke toepassing van het informatiesysteem betreft het geautomatiseerde informatiesysteem voor studie- en beroepskeuze I-See! van het Landelijk Dienstverlenend Centrum voor Studie- en Beroepskeuzevoorlichting (LDC).

In het ROA-informatiesysteem worden werkloosheidspercentages voor een vijftigtal opleidingstypen berekend. Het gaat daarbij om landelijke werkloosheidspercentages voor de gehele beroepsbevolking en de trendmatige ontwikkeling daarvan, de landelijke werkloosheidspercentages onder schoolverlaters en de regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters. Dit rapport beoogt op inzichtelijke wijze een algeheel overzicht te geven van deze landelijke en regionale werkloosheidsindicatoren, gemeten op basis van het bemiddelingsbestand zonder baan (BZB) van de arbeidsvoorzieningsorganisatie. De diverse indicatoren hebben daarbij betrekking op het midden van de maand april 1991.

Bij de berekening van de verschillende indicatoren zijn de BZB-gegevens telkens gerelateerd aan data afkomstig uit andere gegevensbestanden (zie de bijlagen A, B en C). Het is niet uitgesloten dat de problemen die optreden bij het aan elkaar relateren van de uit de verschillende bronnen afkomstige data voor bepaalde opleidingstypen momenteel nog onvoldoende zijn uitgekristalliseerd. Als gevolg daarvan is het mogelijk dat sommige indicatoren voor enkele opleidingstypen een enigszins vertekend beeld geven van de werkloosheidssituatie.

Het rapport is, onder begeleiding van dr. A. de Grip, samengesteld door drs. M.H. Wieling met medewerking van drs. R.J.P. Dekker. M.E.C. Reiners assisteerde bij het verwerken van het datamateriaal.

1. INLEIDING

In het ROA-informatiesysteem onderwijs-arbeidsmarkt wordt naast de prognoses over de arbeidsmarktsituatie naar opleiding en beroep ook een belangrijke plaats ingeruimd voor de *monitoring* van de actuele situatie op de arbeidsmarkt. Daarbij wordt voor de 49 onderscheiden opleidingstypen informatie verstrekt over de werkloosheidssituatie. Per opleidingstype worden de volgende werkloosheidsindicatoren onderscheiden:

- het landelijke werkloosheidspercentage;
- de trendmatige ontwikkeling hiervan;
- het landelijke werkloosheidspercentage voor schoolverlaters;
- de regionale werkloosheidspercentages voor schoolverlaters.

De 'trendmatige' ontwikkeling van het landelijke werkloosheidspercentage heeft daarbij vooralsnog betrekking op een vergelijking van de omvang van de werkloosheid in april 1991 met de werkloosheid in dezelfde maand van het voorafgaande jaar.

Voor het bepalen van de werkloosheidspercentages per opleidingstype is, zowel voor de gehele beroepsbevolking als voor de schoolverlaters, gebruik gemaakt van het zogenaamde ISVA-bestand (Informatiesysteem Vraag en Aanbod) per april 1991. Dit bestand bevat gegevens die afzonderlijke arbeidsbureaus hebben geregistreerd van de bij hen ingeschreven werkzoekenden. Dit bestand is het zogenaamde *bemiddelingsbestand zonder baan* (BZB). Algemeen bekend is dat deze werkloosheidsinformatie gebukt gaat onder een vervuiling van het databestand. Desalniettemin is het ons inziens toch een waardevolle informatiebron voor wat betreft de onderlinge vergelijking van de werkloosheidssituatie voor de verschillende opleidingstypen.

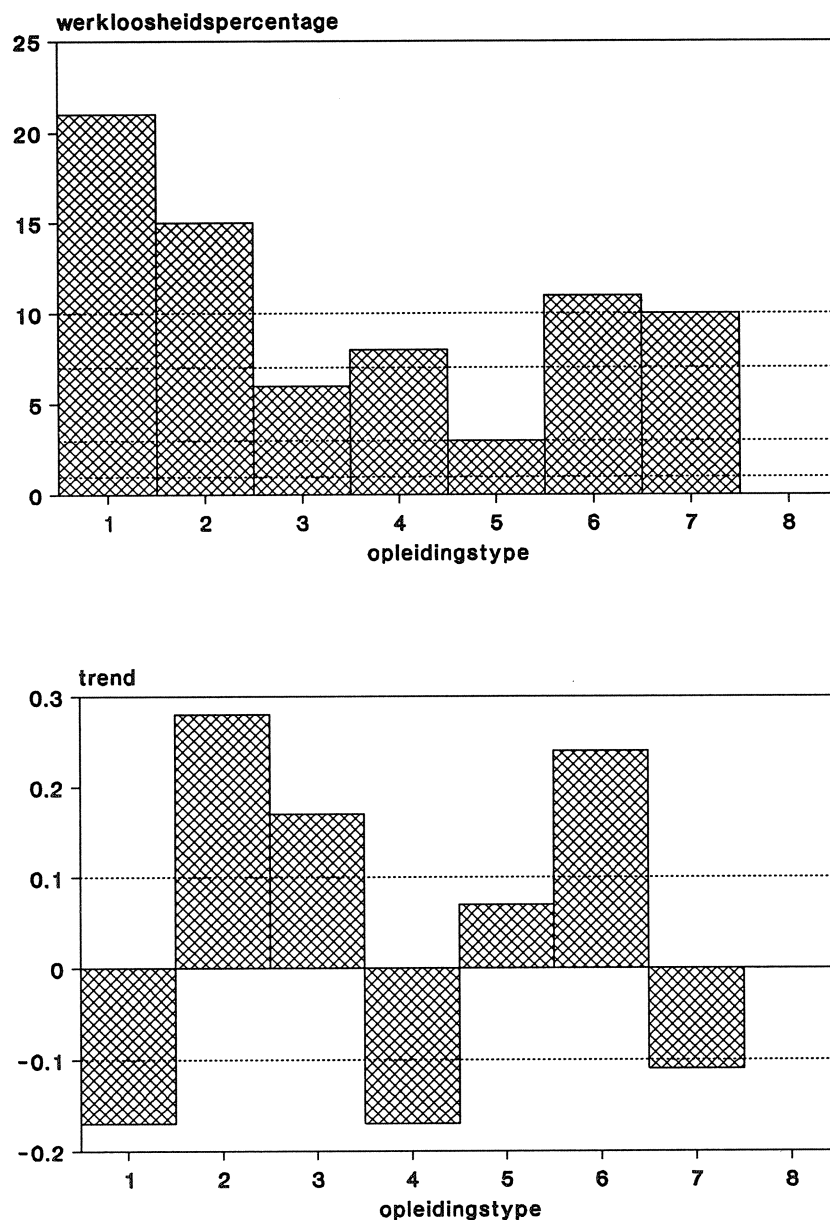
In dit rapport staat de presentatie van de diverse indicatoren en de daaruit af te leiden informatie over de actuele arbeidsmarktsituatie voor de verschillende opleidingstypen centraal. Terwille van de overzichtelijkheid van de informatie is daarbij telkens gekozen voor een grafische presentatie, aangevuld met een summiere toelichting. Eerst worden in hoofdstuk 2 voor de verschillende opleidingstypen de landelijke werkloosheidspercentages voor de gehele beroepsbevolking en de bijbehorende ontwikkelingstrend gepresenteerd. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de werkloosheid voor schoolverlaters besproken. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de resultaten op regionaal niveau; het betreft hier de regionale werkloosheidspercentages voor schoolverlaters. Hoe de diverse werkloosheidsindicatoren zijn berekend wordt tenslotte besproken in de bijlagen A, B en C.

2. LANDELIJKE WERKLOOSHEID VAN DE BEROEPSBEVOLKING

In dit hoofdstuk wordt voor de verschillende opleidingstypen een beeld geschetst van de landelijke werkloosheidssituatie en de trendmatige ontwikkeling daarin in de periode april 1990-april 1991. Daarbij wordt telkens per opleidingsniveau op basis van een grafische presentatie een vergelijkend overzicht gegeven van de werkloosheidsomvang en -ontwikkeling voor de verschillende opleidingsrichtingen op het desbetreffende niveau. De bovenste helft van de figuren heeft telkens betrekking op de landelijke werkloosheidspercentages naar opleidingstype; de onderste helft van de figuren illustreert de ontwikkeling van de werkloosheid tussen april 1990 en april 1991.

Basisonderwijs, MAVO, onderbouw HAVO/VWO en lager beroepsonderwijs

Figuur 2.1. Landelijke werkloosheidspercentages van de beroepsbevolking

- Legenda:
1	Basisonderwijs	5	LBO Haven & Vervoer
2	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	6	LBO Economisch-Administratief
3	LBO Agrarisch	7	LBO Verzorgend
4	LBO Technisch	8	LBO Beveiliging & Bewaking

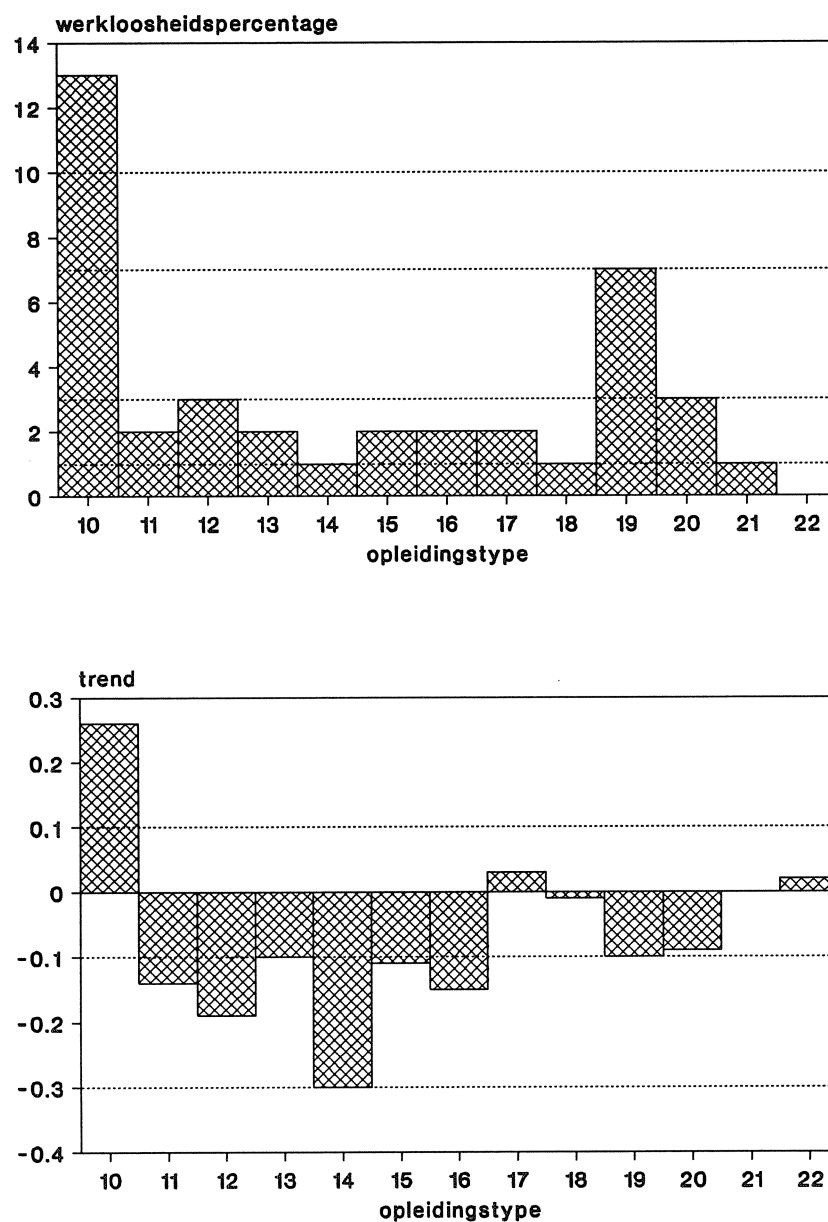
Voor drie opleidingstypen is het werkloosheidspercentage relatief erg hoog, namelijk voor het basisonderwijs, voor het MAVO en de onderbouw van het HAVO en het VWO en voor het lager economisch en administratief onderwijs. Opvallend is daarbij, dat de opleidingstypen MAVO en onderbouw van het HAVO en het VWO en het lager economisch en administratief onderwijs naast een relatief erg hoog werkloosheidspercentage ook een stijgende trend vertonen. Verder valt op dat de werkloosheid voor mensen die alleen het basisonderwijs hebben afgerond relatief erg hoog is, maar dat de werkloosheid onder deze groep dalend is. De werkloosheid voor het lager technisch onderwijs en voor LBO Verzorgend is relatief hoog, al wordt voor beide opleidingstypen een dalende trend gevonden.

Ten aanzien van het lager agrarisch onderwijs kan worden opgemerkt dat de arbeidsmarkt min of meer in evenwicht is, met een werkloosheidspercentage op frictiewerkloosheidsniveau. De werkloosheid onder arbeidskrachten met deze opleidingsachtergrond wordt echter gekenmerkt door een stijgende trendmatige ontwikkeling.

Slechts voor één opleidingstype, LBO Haven en vervoer, is het werkloosheidspercentage relatief laag. Dit percentage is tussen 1990 en 1991 min of meer gelijk gebleven. Voor het opleidingstype LBO Beveiliging en bewaking worden geen werklozen geregistreerd.

Bovenbouw HAVO/VWO en middelbaar beroepsonderwijs

Figuur 2.2. Landelijke werkloosheidspercentages van de beroepsbevolking

Legenda: 10 Bovenbouw HAVO/VWO	17 MBO Economisch & Administratief
11 MBO Agrarisch	18 MBO Bestuurlijk
12 MBO Technisch Laboratorium	19 MBO Sociaal-Cultureel
13 MBO Technisch	20 MBO Verzorging
14 MBO Haven & Vervoer	21 MBO Horeca & Kappers
15 MBO Medisch Laboratorium	22 MBO Politie & Defensie
16 MBO Verpleging & Ziekenverzorging	

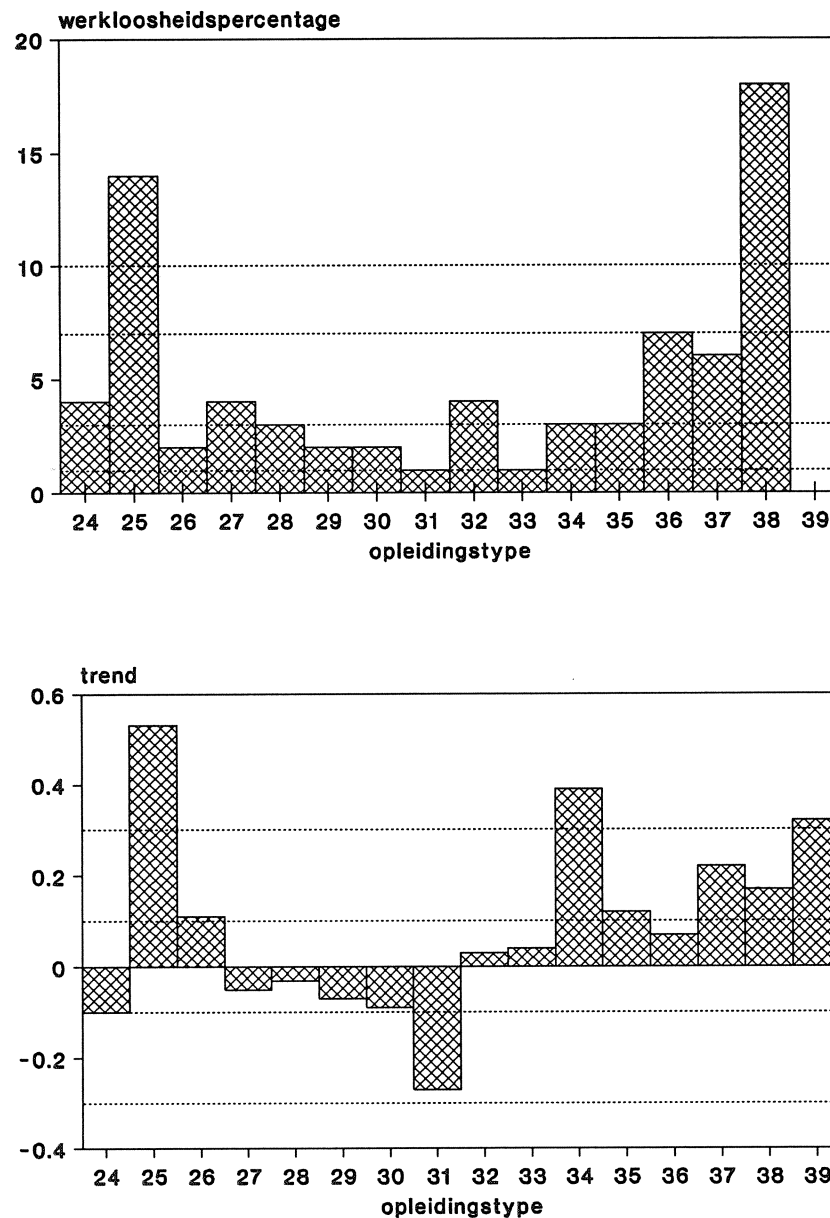
Voor mensen die een HAVO of VWO opleiding hebben afgerond, wordt een werkloosheidspercentage gemeten dat relatief zeer hoog is. Bovendien is de ontwikkeling van de werkloosheid voor mensen met deze opleidingsachtergrond ongunstig. Voor mensen met een sociaal-culturele opleiding op MBO niveau ligt de werkloosheid min of meer op frictiewerkloosheidsniveau. Bovendien is de werkloosheid voor mensen met deze opleidingsachtergrond dalend.

In het politie en defensie onderwijs op MBO niveau komen net als in 1990 bijna geen werklozen voor. Wellicht gaat het hier om mensen die vanuit hun (toekomstige) baan een opleiding volgen en derhalve na het afronden van de opleiding niet werkloos zullen worden.

Met betrekking tot de overige opleidingstypen die in figuur 2.2. worden weergegeven, wordt de werkloosheid als relatief (erg) laag getypeerd. Een erg lage werkloosheid komt voor bij de opleidingstypen MBO Haven en vervoer, MBO Bestuurlijk en MBO Horeca en kappers. Daarbij is voor de opleidingstypen MBO Economisch-administratief, MBO Bestuurlijk, MBO Verzorging en MBO Horeca en kappers de werkloosheid in de periode 1990-1991 nauwelijks veranderd. Voor de overige opleidingstypen is er sprake van een dalende werkloosheid.

Hoger beroepsonderwijs

Figuur 2.3. Landelijke werkloosheidspercentages van de beroepsbevolking

Legenda: 24 HBO Onderwijs	32 HBO Verpleging & Paramedisch
25 HBO Tolk & Vertaler	33 HBO Economisch-Administratief
26 HBO Theologisch	34 HBO Technische Bedrijfskunde
27 HBO Agrarisch	35 HBO Bestuurlijk
28 HBO Technisch Laboratorium	36 HBO Sociaal-Cultureel
29 HBO Technisch	37 HBO Horeca
30 HBO Haven & Vervoer	38 HBO Kunst
31 HBO Medisch Laboratorium	39 HBO Politie & Defensie

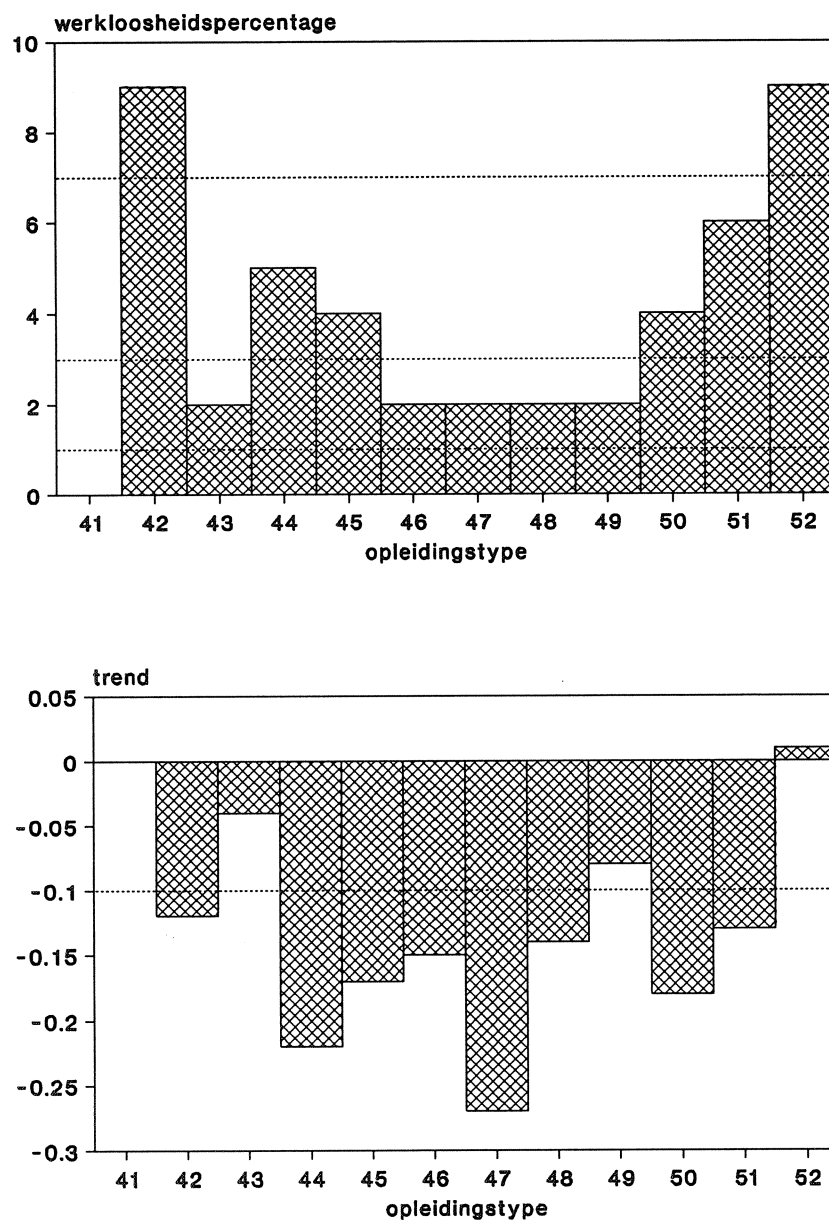
Met name de opleidingstypen HBO Tolk en vertaler en HBO Kunst vallen op door hun relatief zeer hoge werkloosheidspercentages. Bovendien is de trendmatige ontwikkeling van de werkloosheid voor deze opleidingstypen respectievelijk sterk stijgend en stijgend.

Voor een vijftal opleidingstypen op dit opleidingsniveau ligt de werkloosheid min of meer op frictiewerkloosheidsniveau: HBO Onderwijs, HBO Agrarisch, HBO Verpleging en paramedisch, HBO Sociaal-cultureel en HBO Horeca. De ontwikkeling van de werkloosheid voor de leerkrachtenopleidingen op HBO-niveau is dalend, terwijl er voor horeca-opleidingen sprake is van een stijgende werkloosheid. Voor de andere drie opleidingstypen die zich in een situatie van arbeidsmarktevenwicht bevinden, is de werkloosheid in de periode 1990-1991 slechts weinig veranderd.

De overige opleidingstypen kennen werkloosheidspercentages die als laag kunnen worden getypeerd. Het hoger medisch laboratorium en economisch-administratief onderwijs en de politie en defensie opleidingen op HBO niveau worden zelfs door een relatief zeer laag werkloosheidspercentage gekenmerkt, waarbij de werkloosheid voor HBO Politie en defensie zelfs nihil is. Ook hier gaat het wellicht om mensen die vanuit hun (toekomstige) baan een opleiding volgen en derhalve na het afronden van de opleiding niet werkloos zullen worden. Met betrekking tot de ontwikkeling valt op dat de werkloosheid bij het medisch laboratorium onderwijs op HBO niveau dalend is. Daarentegen is er sprake van een (licht) toenemende werkloosheid bij de opleidingstypen HBO Theologisch, HBO Technische bedrijfskunde, HBO Bestuurlijk en HBO Politie en defensie. Daarbij moet worden beseft dat het hier gaat om opleidingstypen met nog steeds een (erg) lage werkloosheid. Tenslotte valt het op dat de werkloosheid voor HBO Technisch laboratorium, HBO Technisch, HBO Economisch-administratief en het haven en vervoersonderwijs op HBO niveau in de periode 1990-1991 slechts weinig is veranderd.

Wetenschappelijk onderwijs

Figuur 2.4. Landelijke werkloosheidspercentages van de beroepsbevolking

- Legenda:
41 WO Onderwijs	47 WO Dier-, Genees- & Tandheelkunde
42 WO Humaniora	48 WO Farmacie
43 WO Theologisch	49 WO Econom(etr)ie & Bedrijfskunde
44 WO Agrarisch	50 WO Rechten, Bestuurskunde
45 WO Wis- en Natuurkunde	51 WO Sociaal-Cultureel
46 WO Technisch	52 WO Kunst

Allereerst valt op dat het werkloosheidspercentage bij de opleidingen op WO-niveau voor geen enkel opleidingstype als erg laag wordt getypeerd¹. Wel is het daarbij opmerkelijk dat voor vrijwel alle opleidingstypen, met uitzondering van WO Kunst, de werkloosheid is gedaald.

Bij WO Humaniora en WO Kunst is er sprake van een relatief hoog werkloosheidspercentage, waarbij het eerstgenoemde opleidingstype een dalende ontwikkeling laat zien, terwijl voor WO Kunst de werkloosheid ongeveer gelijk blijft.

Bij een viertal opleidingstypen is sprake van een min of meer evenwichtige arbeidsmarkt: WO Agrarisch, WO Wis- en natuurkunde, WO Rechten en bestuurskunde en WO Sociaal-cultureel. Voor deze vier opleidingstypen is de werkloosheid bovendien dalende.

Een relatief lage werkloosheid komt tenslotte voor bij de opleidingstypen WO Theologisch, WO Technisch, WO Dier-, genees- en tandheelkunde, WO Farmacie en WO Econom(etr)ie en bedrijfskunde. Daarbij is de werkloosheid voor theologie en econom(etr)ie en bedrijfskunde ongeveer constant, terwijl voor de andere drie opleidingstypen de werkloosheid is gedaald.

Op de volgende twee bladzijden staan twee overzichtstabellen die ten grondslag liggen aan de hiervoor gepresenteerde grafieken. Tabel 2.1. geeft de landelijke werkloosheidspercentages voor de beroepsbevolking per opleidingstype weer, terwijl in tabel 2.2. de bij deze werkloosheids-cijfers behorende ontwikkelingstrend wordt gepresenteerd. Zowel aan de werkloosheidspercentages als aan de ontwikkelingstrend zijn kwalitatieve typering toegekend.

---

1. Voor WO-onderwijs worden werklozen niet adequaat geregistreerd.

Tabel 2.1. Landelijke werkloosheidspercentages van de beroepsbevolking per opleidingstype

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
1 Basisonderwijs	21	erg hoog
2 MAVO en onderbouw HAVO/VWO	15	erg hoog
3 LBO Agrarisch	6	evenwicht
4 LBO Technisch	8	hoog
5 LBO Haven & Vervoer	3	laag
6 LBO Economisch-Administratief	11	erg hoog
7 LBO Verzorgend	10	hoog
8 LBO Beveiliging & Bewaking	—	
10 Bovenbouw HAVO/VWO	13	erg hoog
11 MBO Agrarisch	2	laag
12 MBO Technisch Laboratorium	3	laag
13 MBO Technisch	2	laag
14 MBO Haven & Vervoer	1	erg laag
15 MBO Medisch Laboratorium	2	laag
16 MBO Verpleging & Ziekenverzorging	2	laag
17 MBO Economisch & Administratief	2	laag
18 MBO Bestuurlijk	1	erg laag
19 MBO Sociaal-Cultureel	7	evenwicht
20 MBO Verzorging	3	laag
21 MBO Horeca & Kappers	1	erg laag
22 MBO Politie & Defensie	0	erg laag
24 HBO Onderwijs	4	evenwicht
25 HBO Tolk & Vertaler	14	erg hoog
26 HBO Theologisch	2	laag
27 HBO Agrarisch	4	evenwicht
28 HBO Technisch Laboratorium	3	laag
29 HBO Technisch	2	laag
30 HBO Haven & Vervoer	2	laag
31 HBO Medisch Laboratorium	1	erg laag
32 HBO Verpleging & Paramedisch	4	evenwicht
33 HBO Economisch-Administratief	1	erg laag
34 HBO Technische Bedrijfskunde	3	laag
35 HBO Bestuurlijk	3	laag
36 HBO Sociaal-Cultureel	7	evenwicht
37 HBO Horeca	6	evenwicht
38 HBO Kunst	18	erg hoog
39 HBO Politie & Defensie	0	erg laag
41 WO Onderwijs	—	
42 WO Humaniora	9	hoog
43 WO Theologisch	2	laag
44 WO Agrarisch	5	evenwicht
45 WO Wis-/Natuurkunde	4	evenwicht
46 WO Technisch	2	laag
47 WO Dier-/Genees-/Tandheelkunde	2	laag
48 WO Farmacie	2	laag
49 WO Econom(etr)ie & Bedrijfskunde	2	laag
50 WO Rechten, Bestuurskunde	4	evenwicht
51 WO Sociaal-Cultureel	6	evenwicht
52 WO Kunst	9	hoog

Tabel 2.2. Ontwikkelingstrend van de landelijke werkloosheidspercentages van de beroepsbevolking per opleidingstype

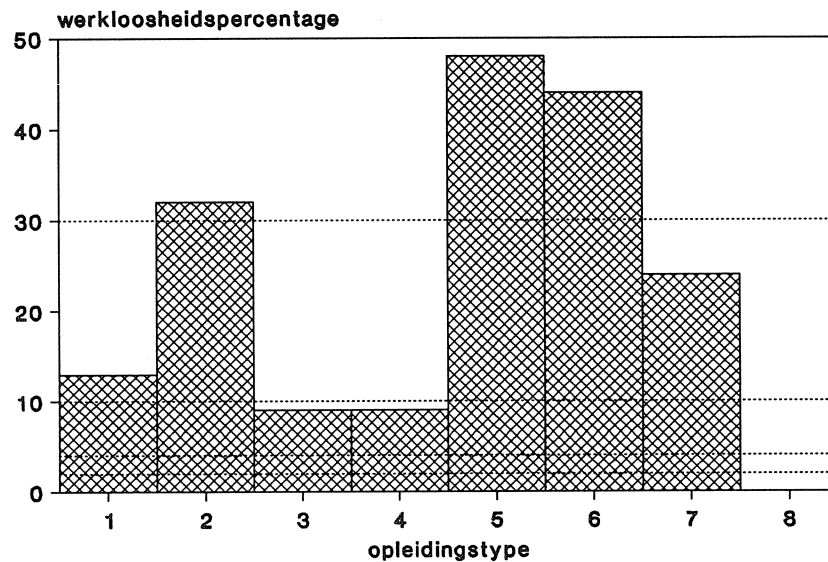
opleiding	trend	typering
1 Basisonderwijs	-0.17	dalend
2 MAVO en onderbouw HAVO/VWO	0.28	stijgend
3 LBO Agrarisch	0.17	stijgend
4 LBO Technisch	-0.17	dalend
5 LBO Haven & Vervoer	0.07	constant
6 LBO Economisch-Administratief	0.24	stijgend
7 LBO Verzorgend	-0.11	dalend
8 LBO Beveiliging & Bewaking	-	
10 Bovenbouw HAVO/VWO	0.26	stijgend
11 MBO Agrarisch	-0.14	dalend
12 MBO Technisch Laboratorium	-0.19	dalend
13 MBO Technisch	-0.10	dalend
14 MBO Haven & Vervoer	-0.30	dalend
15 MBO Medisch Laboratorium	-0.11	dalend
16 MBO Verpleging & Ziekenverzorging	-0.15	dalend
17 MBO Economisch & Administratief	0.03	constant
18 MBO Bestuurlijk	-0.01	constant
19 MBO Sociaal-Cultureel	-0.10	dalend
20 MBO Verzorging	-0.09	constant
21 MBO Horeca & Kappers	0.00	constant
22 MBO Politie & Defensie	0.02	constant
24 HBO Onderwijs	-0.10	dalend
25 HBO Tolk & Vertaler	0.53	sterk stijgend
26 HBO Theologisch	0.11	stijgend
27 HBO Agrarisch	-0.05	constant
28 HBO Technisch Laboratorium	-0.03	constant
29 HBO Technisch	-0.07	constant
30 HBO Haven & Vervoer	-0.09	constant
31 HBO Medisch Laboratorium	-0.27	dalend
32 HBO Verpleging & Paramedisch	0.03	constant
33 HBO Economisch-Administratief	0.04	constant
34 HBO Technische Bedrijfskunde	0.39	stijgend
35 HBO Bestuurlijk	0.12	stijgend
36 HBO Sociaal-Cultureel	0.07	constant
37 HBO Horeca	0.22	stijgend
38 HBO Kunst	0.17	stijgend
39 HBO Politie & Defensie	0.32	stijgend
41 WO Onderwijs	-	
42 WO Humaniora	-0.12	dalend
43 WO Theologisch	-0.04	constant
44 WO Agrarisch	-0.22	dalend
45 WO Wis-/Natuurkunde	-0.17	dalend
46 WO Technisch	-0.15	dalend
47 WO Dier-/Genees-/Tandheelkunde	-0.27	dalend
48 WO Farmacie	-0.14	dalend
49 WO Econom(etr)ie & Bedrijfskunde	-0.08	constant
50 WO Rechten, Bestuurskunde	-0.18	dalend
51 WO Sociaal-Cultureel	-0.13	dalend
52 WO Kunst	0.01	constant

3. LANDELIJKE WERKLOOSHEID ONDER SCHOOLVERLATERS

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de landelijke werkloosheidsituatie voor schoolverlaters naar opleidingstype. Net als in het voorgaande hoofdstuk wordt daarbij telkens met behulp van de grafiek per opleidingsniveau een vergelijkend overzicht gegeven van de verschillende opleidingstypen op het desbetreffende niveau.

Basisonderwijs, MAVO, onderbouw HAVO/VWO en lager beroepsonderwijs

Figuur 3.1. Landelijke werkloosheidspercentages van de schoolverlaters

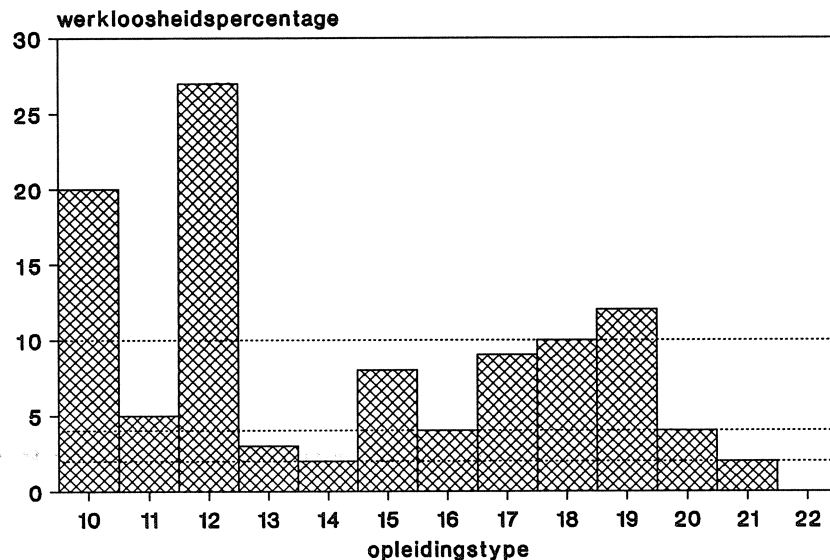
Legenda:

1 Basisonderwijs	5 LBO Haven & Vervoer
2 MAVO en onderbouw HAVO/VWO	6 LBO Economisch-Administratief
3 LBO Agrarisch	7 LBO Verzorgend
4 LBO Technisch	8 LBO Beveiliging & Bewaking

Voor drie opleidingstypen is het werkloosheidspercentage onder schoolverlaters relatief erg hoog, namelijk voor het MAVO en de onderbouw van het HAVO en het VWO en voor het LBO Haven en vervoersonderwijs en het economisch en administratief onderwijs op LBO niveau. Verder is de werkloosheid onder schoolverlaters van het basisonderwijs en LBO Verzorgend relatief groot. Daarentegen ligt het werkloosheidspercentage onder schoolverlaters voor het lager agrarisch en technisch onderwijs op een gemiddeld niveau, in vergelijking met de werkloosheid onder schoolverlaters uit de andere opleidingstypen.

Bovenbouw HAVO/VWO en middelbaar beroepsonderwijs

Figuur 3.2. Landelijke werkloosheidspercentages van de schoolverlaters

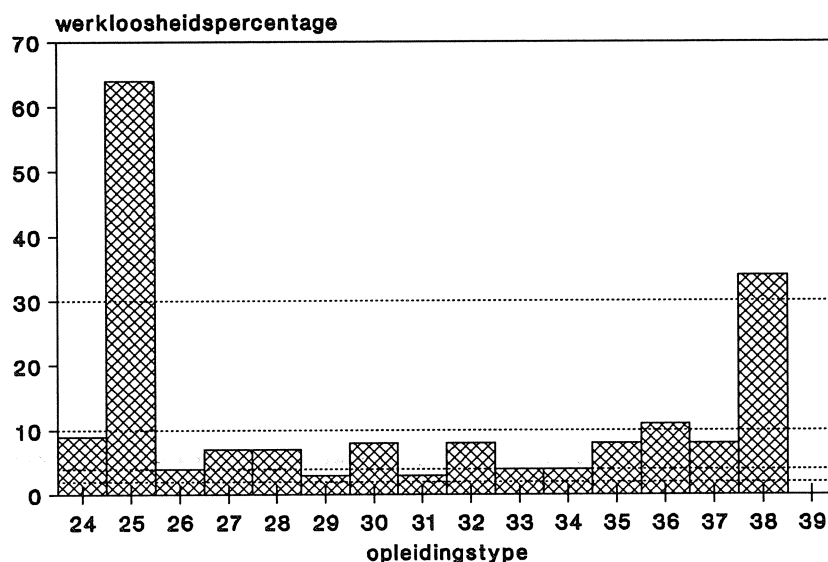

Legenda: 10 Bovenbouw HAVO/VWO
 11 MBO Agrarisch
 12 MBO Technisch Laboratorium
 13 MBO Technisch
 14 MBO Haven & Vervoer
 15 MBO Medisch Laboratorium
 16 MBO Verpleging & Ziekenverzorging
 17 MBO Economisch & Administratief
 18 MBO Bestuurlijk
 19 MBO Sociaal-Cultureel
 20 MBO Verzorging
 21 MBO Horeca & Kappers
 22 MBO Politie & Defensie

Voor de schoolverlaters uit een drietal opleidingstypen op dit middelbare opleidingsniveau is de werkloosheid momenteel relatief groot. Het betreft hier de schoolverlaters die een HAVO of VWO opleiding hebben afgerond en de schoolverlaters met een sociaal-culturele opleidingsachtergrond. Het meest opvallend is nog de hoge werkloosheid onder schoolverlaters uit het middelbaar technisch laboratorium onderwijs. Voor schoolverlaters uit het haven en vervoersonderwijs en het horeca en kappersonderwijs gelden daarentegen echter werkloosheidspercentages die ten opzichte van de overige opleidingstypen op een zeer laag niveau liggen. Bij het opleidingstype MBO Politie en defensie komt zelfs in het geheel geen werkloosheid onder schoolverlaters voor. De opleidingstypen MBO Technisch, MBO Verpleging en ziekenverzorging worden gekenmerkt door een lage werkloosheid. Tenslotte liggen de werkloosheidspercentages voor schoolverlaters van de opleidingstypen MBO Agrarisch, MBO Medisch laboratorium, MBO Economisch en administratief en MBO Bestuurlijk ongeveer op het gemiddelde niveau.

Hoger beroepsonderwijs

Figuur 3.3. Landelijke werkloosheidspercentages van de schoolverlaters

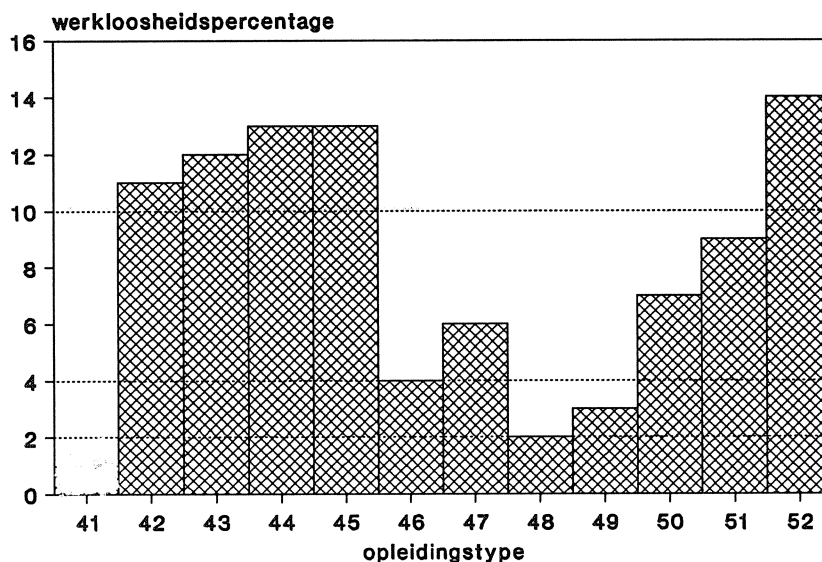
Legenda: 24 HBO Onderwijs	32 HBO Verpleging & Paramedisch
25 HBO Tolk & Vertaler	33 HBO Economisch-Administratief
26 HBO Theologisch	34 HBO Technische Bedrijfskunde
27 HBO Agrarisch	35 HBO Bestuurlijk
28 HBO Technisch Laboratorium	36 HBO Sociaal-Cultureel
29 HBO Technisch	37 HBO Horeca
30 HBO Haven & Vervoer	38 HBO Kunst
31 HBO Medisch Laboratorium	39 HBO Politie & Defensie

Met betrekking tot het hoger beroepsonderwijs valt op dat twee opleidingstypen worden gekenmerkt door een zeer hoge werkloosheid onder schoolverlaters: HBO Tolk en vertaler en HBO Kunst. Verder is het werkloosheidspercentage voor schoolverlaters met een sociaal-culturele opleidingsachtergrond eveneens hoog in vergelijking met de overige opleidingstypen. Daarentegen is de werkloosheid in het theologisch, technisch, medisch laboratorium en economisch-administratief onderwijs en bij technische bedrijfskunde op HBO niveau relatief laag te noemen. Evenals voor politie en defensie opleidingen op middelbaar niveau is de werkloosheid onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond op HBO niveau nihil. De overige opleidingstypen op HBO niveau vertonen een werkloosheidspercentage dat slechts weinig verschilt van het gemiddelde percentage werkloze schoolverlaters over alle opleidingstypen.

Wetenschappelijk onderwijs

Figuur 3.4. Landelijke werkloosheidspercentages van de schoolverlaters

Legenda: 41 WO Onderwijs	47 WO Dier-, Genees- & Tandheelkunde
42 WO Humaniora	48 WO Farmacie
43 WO Theologisch	49 WO Econom(etr)ie & Bedrijfskunde
44 WO Agrarisch	50 WO Rechten, Bestuurskunde
45 WO Wis- en Natuurkunde	51 WO Sociaal-Cultureel
46 WO Technisch	52 WO Kunst

Opvallend is dat bij het wetenschappelijk onderwijs vijf opleidingstypen worden gekenmerkt door een werkloosheidspercentage onder schoolverlaters dat hoger is dan 10%, hetgeen als relatief hoog kan worden getypeerd. Het gaat hier om WO-opleidingen in de humaniora, theologie, landbouwwetenschappen, wis- en natuurkunde en de kunstopleidingen. Daarentegen is de werkloosheid voor een drietal opleidingstypen (zeer) laag te noemen, namelijk voor WO Technisch, WO Econom(etr)ie en bedrijfskunde en WO Farmacie. Voor WO Dier-, genees- en tandheelkunde, WO Rechten en bestuurskunde en WO Sociaal-cultureel geldt een werkloosheidspercentage onder schoolverlaters dat overeenkomt met het gemiddelde werkloosheidspercentage van schoolverlaters over alle opleidingstypen.

Op de volgende bladzijde staat een overzicht van de in dit hoofdstuk gepresenteerde informatie. Tabel 3.1. geeft de landelijke werkloosheidspercentages onder schoolverlaters met de bijbehorende typeringen per onderscheiden opleidingstype weer.

Tabel 3.1. Landelijke werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per opleidingstype

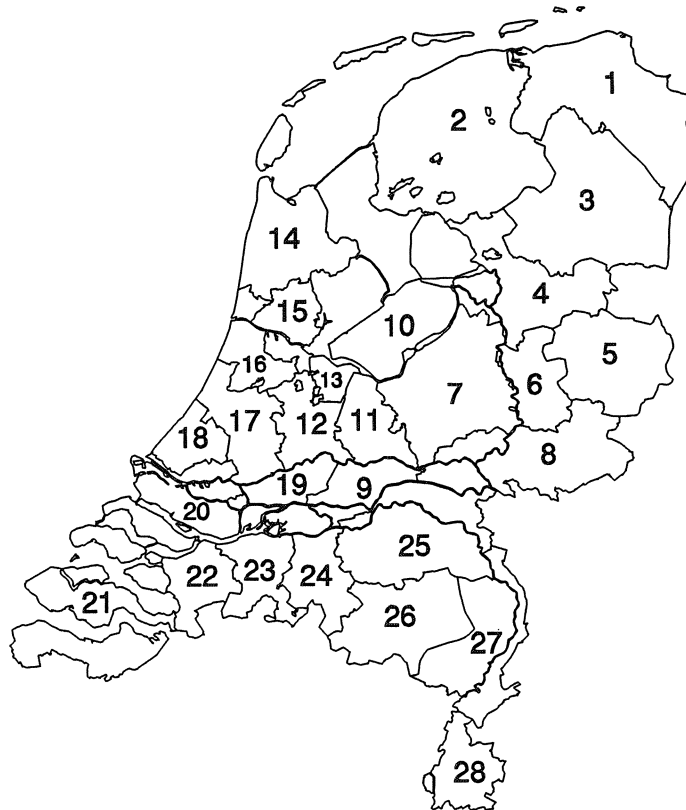
opleiding	werkloosheidspercentage	typering
1 Basisonderwijs	13	hoog
2 MAVO en onderbouw HAVO/VWO	32	erg hoog
3 LBO Agrarisch	9	gemiddeld
4 LBO Technisch	9	gemiddeld
5 LBO Haven & Vervoer	48	erg hoog
6 LBO Economisch-Administratief	44	erg hoog
7 LBO Verzorgend	24	hoog
8 LBO Beveiliging & Bewaking	-	
10 Bovenbouw HAVO/VWO	20	hoog
11 MBO Agrarisch	5	gemiddeld
12 MBO Technisch Laboratorium	27	hoog
13 MBO Technisch	3	erg laag
14 MBO Haven & Vervoer	2	erg laag
15 MBO Medisch Laboratorium	8	gemiddeld
16 MBO Verpleging & Ziekenverzorging	4	erg laag
17 MBO Economisch & Administratief	9	gemiddeld
18 MBO Bestuurlijk	10	gemiddeld
19 MBO Sociaal-Cultureel	12	hoog
20 MBO Verzorging	4	erg laag
21 MBO Horeca & Kappers	2	erg laag
22 MBO Politie & Defensie	0	erg laag
24 HBO Onderwijs	9	gemiddeld
25 HBO Tolk & Vertaler	64	erg hoog
26 HBO Theologisch	4	erg laag
27 HBO Agrarisch	7	gemiddeld
28 HBO Technisch Laboratorium	7	gemiddeld
29 HBO Technisch	3	erg laag
30 HBO Haven & Vervoer	8	gemiddeld
31 HBO Medisch Laboratorium	3	erg laag
32 HBO Verpleging & Paramedisch	8	gemiddeld
33 HBO Economisch-Administratief	4	erg laag
34 HBO Technische Bedrijfskunde	4	erg laag
35 HBO Bestuurlijk	8	gemiddeld
36 HBO Sociaal-Cultureel	11	hoog
37 HBO Horeca	8	gemiddeld
38 HBO Kunst	34	erg hoog
39 HBO Politie & Defensie	0	erg laag
41 WO Onderwijs	-	
42 WO Humaniora	11	hoog
43 WO Theologisch	12	hoog
44 WO Agrarisch	13	hoog
45 WO Wis-/Natuurkunde	13	hoog
46 WO Technisch	4	erg laag
47 WO Dier-/Genees-/Tandheelkunde	6	gemiddeld
48 WO Farmacie	2	erg laag
49 WO Econom(etr)ie & Bedrijfskunde	3	erg laag
50 WO Rechten, Bestuurskunde	7	gemiddeld
51 WO Sociaal-Cultureel	9	gemiddeld
52 WO Kunst	14	hoog

4. REGIONALE WERKLOOSHEID ONDER SCHOOLVERLATERS

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de eventuele regionale verschillen in de ernst van de werkloosheid onder de schoolverlaters van een bepaald opleidingstype. Daarbij wordt aangesloten bij de vanuit het arbeidsvoorzieningsbeleid relevante regionale indeling in 28 RBA-gebieden (zie figuur 4.1.). Eerst wordt per opleidingstype een grafisch overzicht gegeven van de *relatieve* verschillen in de werkloosheid onder de schoolverlaters met de desbetreffende opleidingsachtergrond. We beperken ons daarbij tot de opleidingstypen uit het AVO, LBO en MBO. Vanwege de geringe aantallen schoolverlaters en/of een niet adequate registratie van de werkloze schoolverlaters blijven de opleidingstypen Basisonderwijs (1), LBO Beveiliging en bewaking (8), MBO Horeca en Kappers (21) en MBO Politie en defensie (22) hierbij buiten beschouwing.

Voor de goede orde dient te worden opgemerkt dat het in de figuren gaat om afwijkingen van het landelijke werkloosheidspercentage voor schoolverlaters van het desbetreffende opleidingstype. Het is derhalve niet terecht een vergelijking te maken tussen de plaatjes van de verschillende opleidingstypen. Dergelijke vergelijkingen zijn wel mogelijk op basis van de daarna gepresenteerde tabellen met de waargenomen werkloosheidspercentages voor schoolverlaters naar opleidingstype.

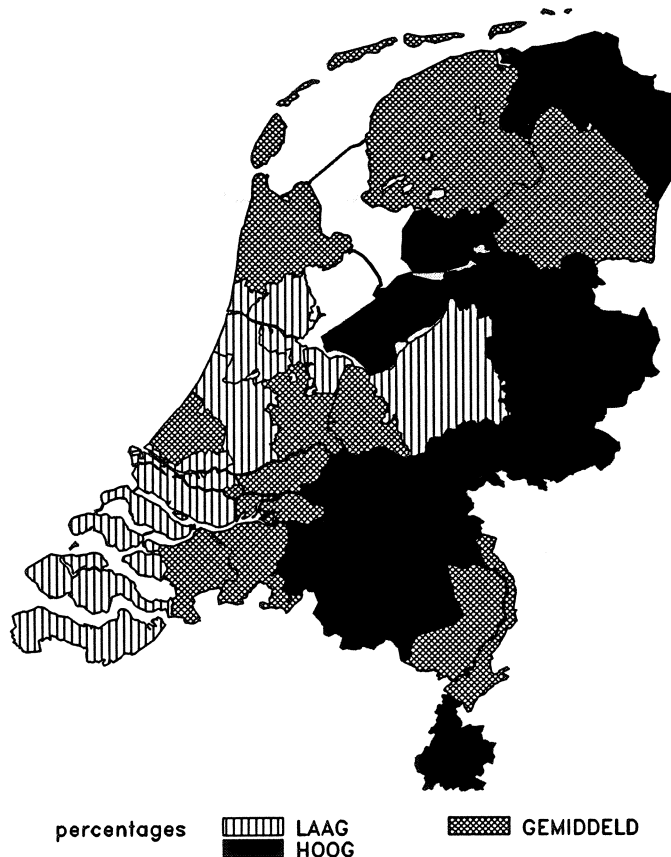
Figuur 4.1. De gehanteerde regio-indeling; de zogenaamde RBA-gebieden

- Legenda:
1 Groningen	15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland
2 Friesland	16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden
3 Drenthe	17 Rijnstreek
4 IJssel-Vecht	18 Den Haag/Delft
5 Twente	19 Drechtsteden
6 Midden-IJssel	20 Rijnmond
7 Veluwe	21 Zeeland
8 Arnhem/Oost-Gelderland	22 Westelijk Noord-Brabant
9 Nijmegen/Rivierenland	23 Breda en omstreken
10 Flevoland	24 Midden-Brabant
11 Oost-Utrecht	25 Noord-Oost Brabant
12 Midden- en West-Utrecht	26 Zuid-Oost Brabant
13 Gooi en Vechtstreek	27 Midden- en Noord-Limburg
14 Noord-Holland Noord	28 Zuid-Limburg

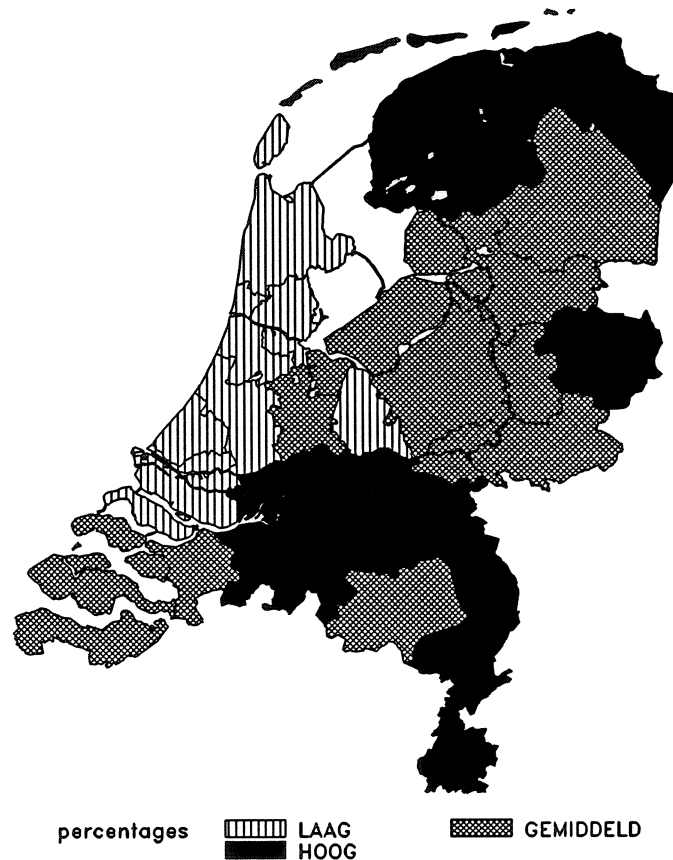
Regionale werkloosheid onder schoolverlaters uit het lager beroepsonderwijs

Figuur 4.2. MAVO en onderbouw HAVO/VWO

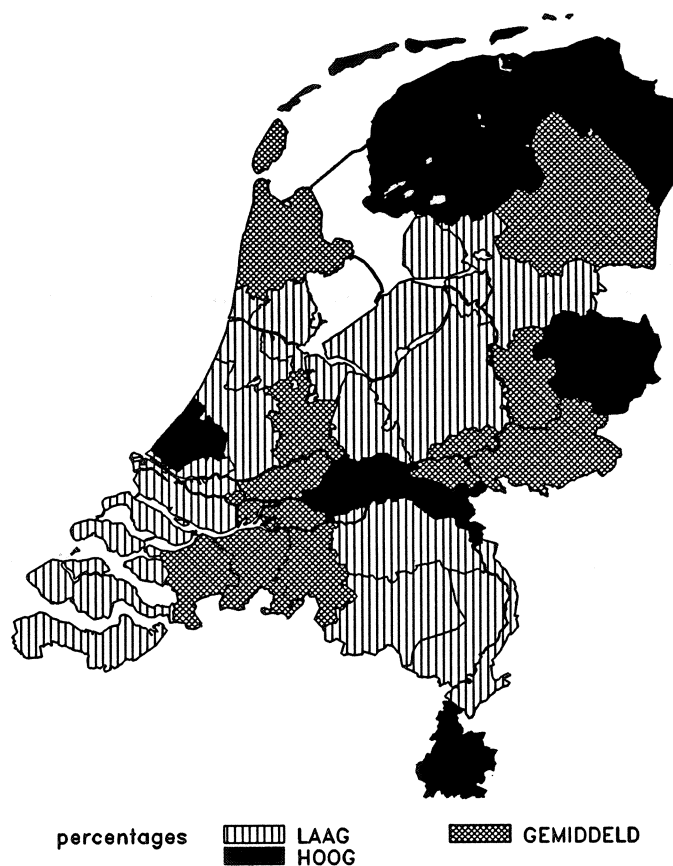
De landelijke werkloosheid onder schoolverlaters is voor het MAVO en de onderbouw van het HAVO en het VWO relatief erg hoog. Indien op basis van dit landelijke werkloosheidspercentage de verschillende RBA-gebieden met elkaar worden vergeleken valt het volgende op. In Groningen, Flevoland, Overijssel, Zuid-Limburg en het oosten van Gelderland en Brabant is de werkloosheid onder schoolverlaters met de desbetreffende opleidingsachtergrond groot. In de westelijke provincies, met uitzondering van Den Haag/Delft en Noord-Holland Noord, en de Veluwe is de werkloosheid daarentegen relatief laag ten opzichte van de landelijke werkloosheid voor dit opleidingstype. Voor Friesland, Drenthe, Noord-Holland Noord, Den Haag/Delft, Midden- en Noord-Limburg en het midden van het land zijn de werkloosheidspercentages ongeveer gelijk aan het landelijke werkloosheidspercentage voor schoolverlaters van dit opleidingstype.

Figuur 4.3. LBO Agrarisch

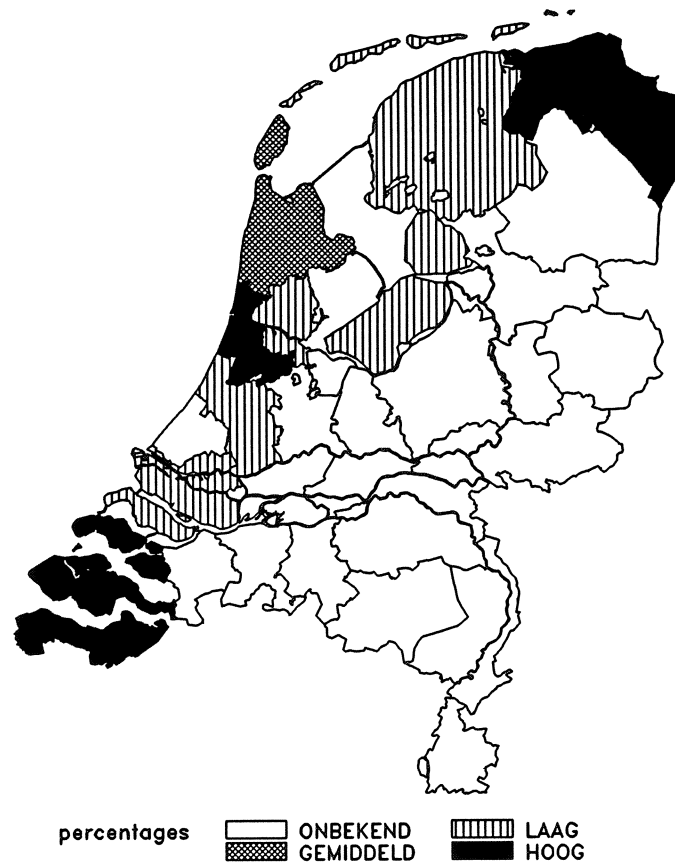
Voor schoolverlaters die een opleiding in het lager agrarisch onderwijs hebben afgerond, is de landelijke werkloosheid ongeveer gelijk aan het gemiddelde van de werkloosheidspercentages van alle onderscheiden opleidingstypen. Indien op basis van dit landelijke werkloosheidspercentage de verschillende RBA-gebieden met elkaar worden vergeleken valt direct op dat vooral in het westen van het land, exclusief Zeeland en Westelijk Noord-Brabant, en inclusief Oost-Utrecht de werkloosheid onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond relatief laag is ten opzichte van het landelijke gemiddelde voor dit opleidingstype. In Groningen, Friesland, Twente, Brabant (met uitzondering van Oost-Brabant) en Limburg is er daarentegen sprake van een relatief hoge werkloosheid. In Drenthe, Overijssel (exclusief Twente), Gelderland, Zeeland, Midden- en West-Utrecht, Gooi en Vechtstreek, Westelijk Noord-Brabant en Zuid-Oost Brabant is de werkloosheid ongeveer gelijk aan het landelijke werkloosheidspercentage voor schoolverlaters van dit opleidingstype.

Figuur 4.4. LBO Technisch

Schoolverlaters die een opleiding in het lager technisch onderwijs hebben gevolgd zien zich geconfronteerd met een landelijk werkloosheidspercentage dat ongeveer gelijk is aan het gemiddelde van de werkloosheidspercentages over alle opleidingstypen. Bij het vergelijken van de werkloosheid in de verschillende RBA-gebieden met de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters van dit opleidingstype valt het volgende op. Met name in Groningen, Friesland, Twente, Nijmegen/Rivierenland, Den Haag/Delft en Zuid-Limburg is de werkloosheid onder schoolverlaters met de desbetreffende opleidingsachtergrond relatief hoog ten opzichte van de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters voor dit opleidingstype. Daarnaast is in de RBA-gebieden Drenthe, Noord-Holland Noord, Midden-IJssel, Arnhem/Oost-Gelderland, Midden- en West-Utrecht, de Drechtsteden en het oostelijke deel van Brabant sprake van een werkloosheid onder schoolverlaters die overeen komt met het landelijk werkloosheidspercentage onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond.

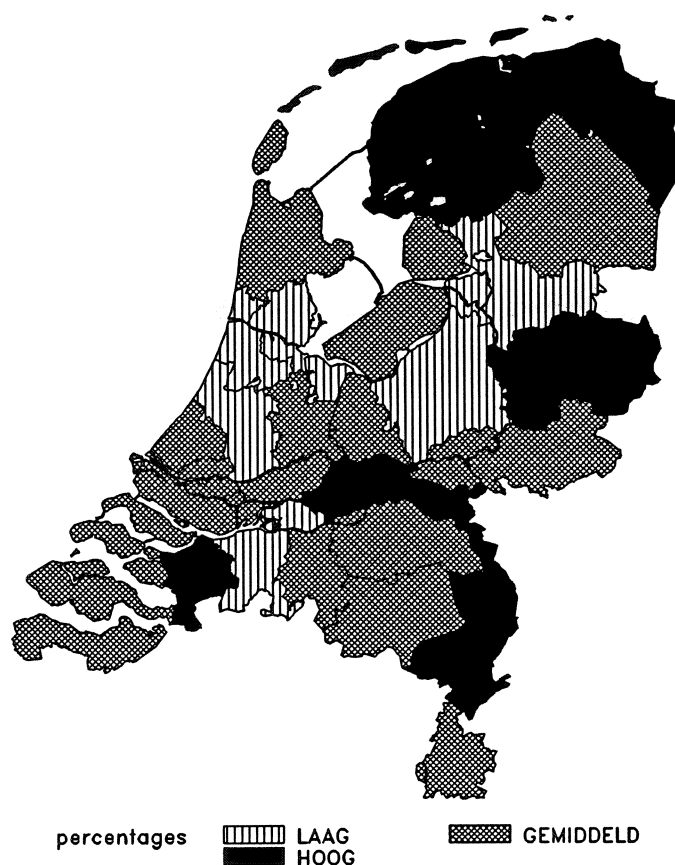
Figuur 4.5. LBO Haven en Vervoer

De landelijke werkloosheid onder schoolverlaters is relatief erg hoog voor het haven- en vervoersonderwijs op lager niveau. Ook voor deze opleiding worden de regionale werkloosheidspercentages vergeleken met de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters met dezelfde opleidingsachtergrond. Daarbij moet echter worden opgemerkt dat alleen in de noordelijke en westelijke RBA-gebieden, met uitzondering van Den Haag/Delft, de uitstroom uit het onderwijs op meer dan 10 schoolverlaters wordt geschat. Het valt op dat Groningen, de Kennemer-, Amstel- en Meerlanden en Zeeland worden gekenmerkt door een relatief hoog werkloosheidspercentage. Daarnaast is de werkloosheid voor Noord-Holland Noord ongeveer gelijk aan het landelijke werkloosheidspercentage voor schoolverlaters in dit opleidingstype. In de overige RBA-regio's waarvoor een uitstroom van meer dan 10 personen wordt berekend, is sprake van een relatief lage werkloosheid ten opzichte van het landelijke werkloosheidspercentage voor dit opleidingstype.

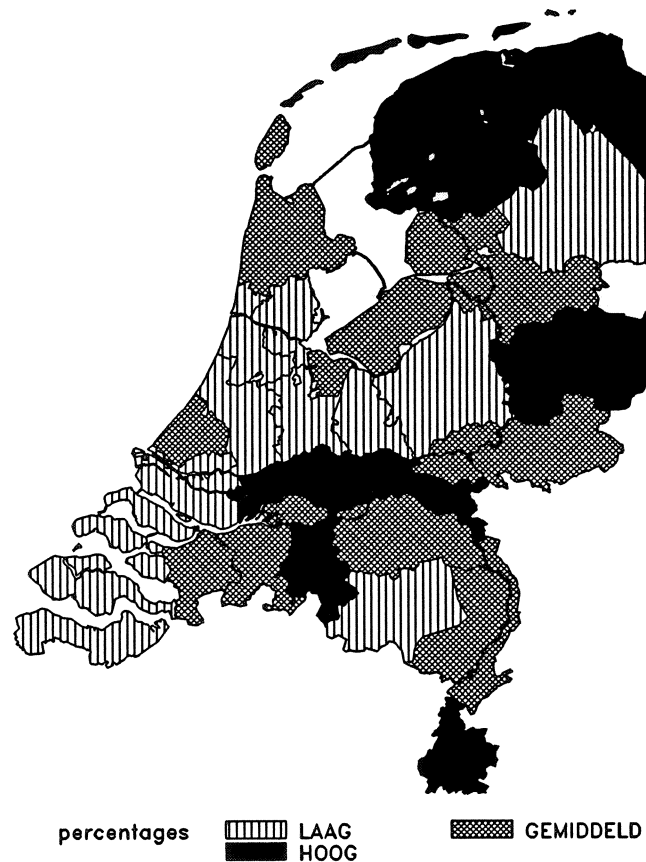

Figuur 4.6. LBO Economisch-Administratief

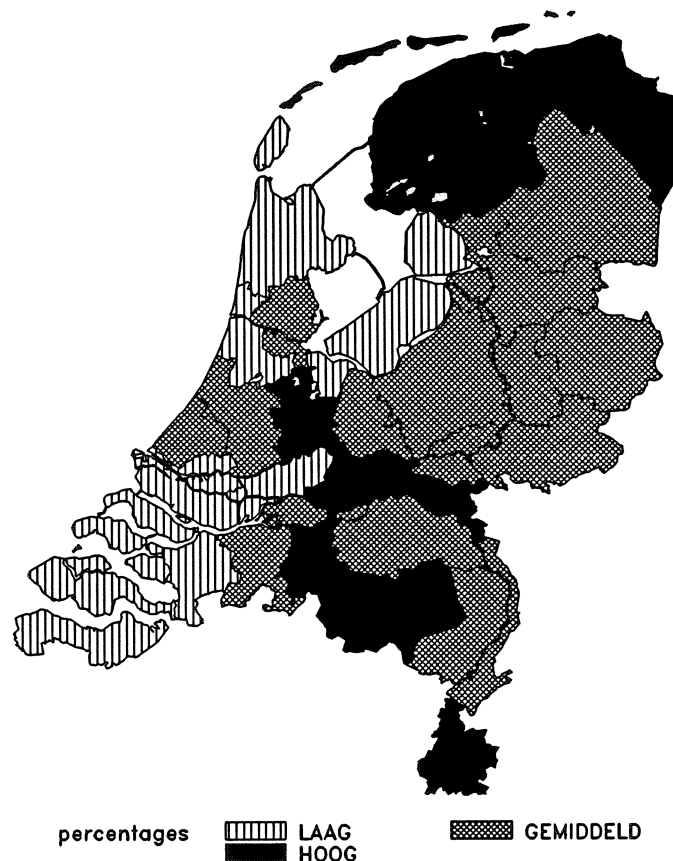
Met betrekking tot de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters die het lager economisch en administratief onderwijs hebben afgerond is er sprake van een relatief erg hoge werkloosheid. Bij het vergelijken van de werkloosheidspercentages in de verschillende RBA-gebieden voor dit opleidingstype valt het volgende op. Vooral in Groningen, Friesland, Twente, Midden-IJssel, Nijmegen/Rivierenland, Westelijk Noord-Brabant en Midden- en Noord-Limburg is de werkloosheid onder schoolverlaters relatief hoog ten opzichte van het landelijke percentage. Voor de RBA-regio's IJssel-Vecht, Veluwe, Amsterdam/Zaanstreek/Waterland, de Kennemer-, Amstel- en Meerlanden, Rijnstreek en Breda en omstreken gelden daarentegen relatief lage werkloosheidspercentages. Schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond in Drenthe, Flevoland, Noord-Holland Noord, Oost-, Midden- en West-Utrecht, Den Haag/Delft, Drechtsteden, Rijnmond, Zeeland, het westen van Brabant en Zuid-Limburg worden gekenmerkt door werkloosheidspercentages die overeenkomen met het landelijke werkloosheidspercentage onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond.

Figuur 4.7. LBO Verzorgend

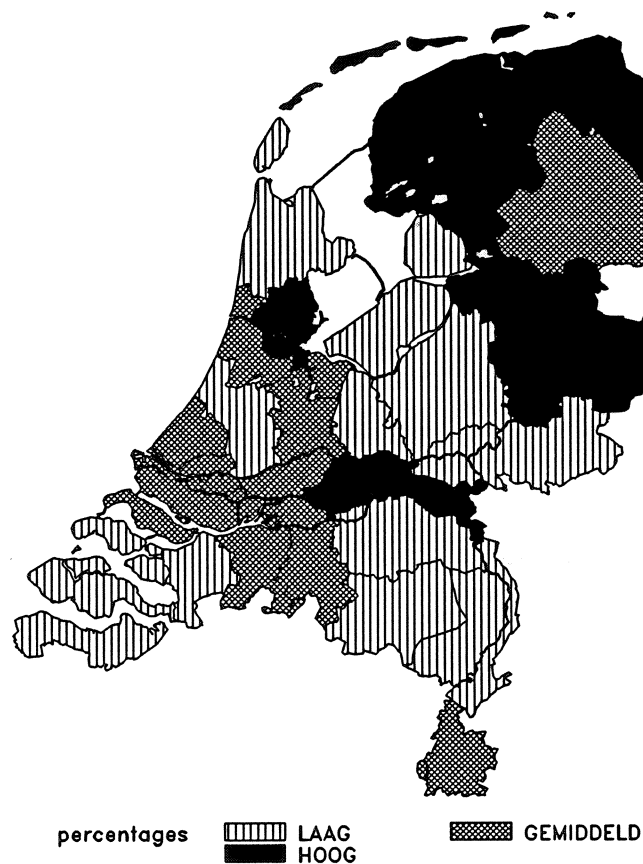
Voor schoolverlaters die een opleiding in het lager verzorgend onderwijs hebben afgerond, is het landelijke werkloosheidspercentage relatief hoog. Wanneer we de werkloosheidspercentages voor de verschillende RBA-gebieden met elkaar vergelijken, valt het op dat vooral in Drenthe, Veluwe, Oost, Midden- en West Utrecht, Amsterdam/Zaanstreek/Waterland, Kennemer-, Amstel- en Meerlanden, Rijnstreek, Rijnmond, Zeeland en Zuid-Oost Brabant de werkloosheid laag is ten opzichte van het landelijke werkloosheidspercentage voor schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond. In Groningen, Friesland, Twente, Midden-IJssel, Nijmegen/Rivierenland, Drechtsteden, Midden Brabant en Zuid-Limburg is de werkloosheid daarentegen relatief hoog. In de overige RBA-gebieden komt de werkloosheid overeen met de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters van dit opleidingstype.

Figuur 4.8. Bovenbouw HAVO/VWO

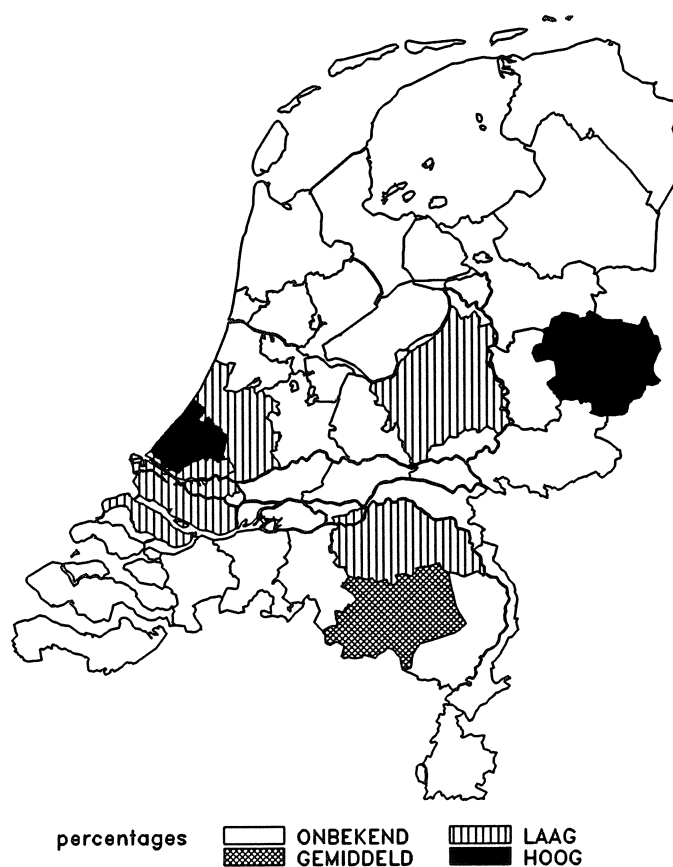
Met betrekking tot de bovenbouw van het HAVO en het VWO is de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters relatief hoog ten opzichte van de overige opleidingstypen. Bij het vergelijken van de werkloosheid in de verschillende RBA-gebieden op basis van dit landelijke werkloosheidspercentage, valt op dat in Groningen, Friesland, Midden- en West-Utrecht, Nijmegen/Rivierenland, Midden- en Zuid-Oost Brabant en Zuid-Limburg de werkloosheid onder schoolverlaters relatief hoog is voor schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond. Daarentegen is de werkloosheid in Flevoland, Noord-Holland Noord, Kennemer-, Amstel- en Meerlanden, Gooi en Vechtstreek, Drechtsteden, Rijnmond, Zeeland en Westelijk Noord-Brabant relatief laag. De werkloosheid in Drenthe, Overijssel, Gelderland, Oost-Utrecht, Amsterdam/Zaanstreek/Waterland, de Rijnstreek, Den Haag/Delft, Breda en omstreken, Noord-Oost Brabant en Midden- en Noord-Limburg komt ongeveer overeen met de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters met deze opleidingen.

Figuur 4.9. MBO Agrarisch

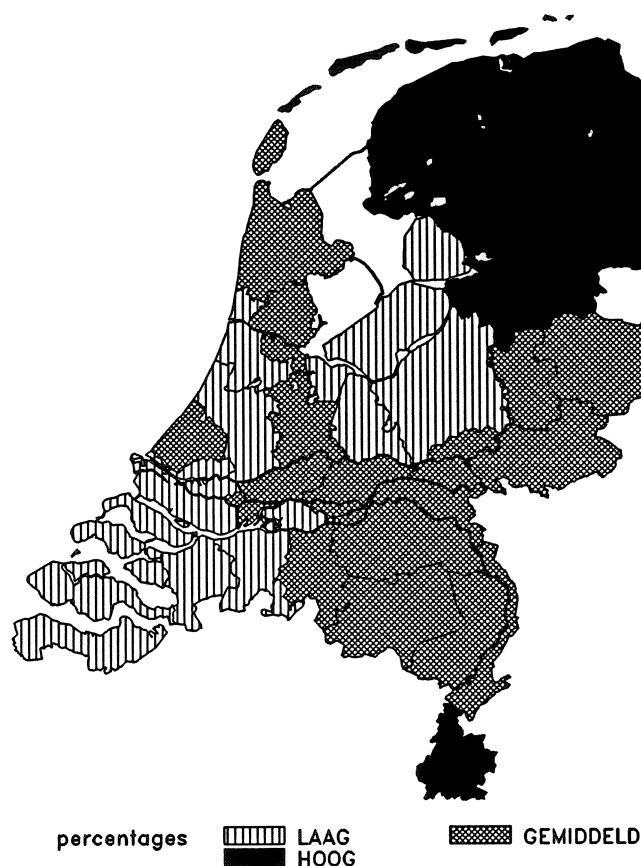
Voor schoolverlaters die een opleiding in het middelbaar agrarisch onderwijs hebben afgerond, is de landelijke werkloosheid ongeveer gelijk aan het gemiddelde van de werkloosheidspercentages voor schoolverlaters van alle onderscheiden opleidingstypen. Bij het vergelijken van de werkloosheidspercentages in de verschillende RBA-gebieden valt het volgende op. Vooral in Groningen, Friesland, Midden-IJssel, Twente, Midden-IJssel, Amsterdam/Zaanstreek/Waterland en Nijmegen/Rivierenland is de werkloosheid hoger dan het landelijke werkloosheidspercentage onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond. Verder is de werkloosheid in Drenthe, Kennemer-, Amstel- en Meerlanden, Gooi en Vechtstreek, Midden- en West Utrecht, Den Haag/Delft, de Drechtsteden, Rijnmond, Breda en omstreken, Midden-Brabant en Zuid-Limburg ongeveer gelijk aan het landelijke percentage. Tenslotte geldt een relatief lage werkloosheid onder schoolverlaters voor Flevoland, Veluwe, Arnhem/Oost-Gelderland, Oost-Utrecht, Noord-Holland Noord, Rijnstreek, Zeeland, Westelijk Noord-Brabant, Noord-Oost Brabant, Zuid-Oost Brabant en Midden- en Noord-Limburg.

Figuur 4.10. MBO Technisch Laboratorium

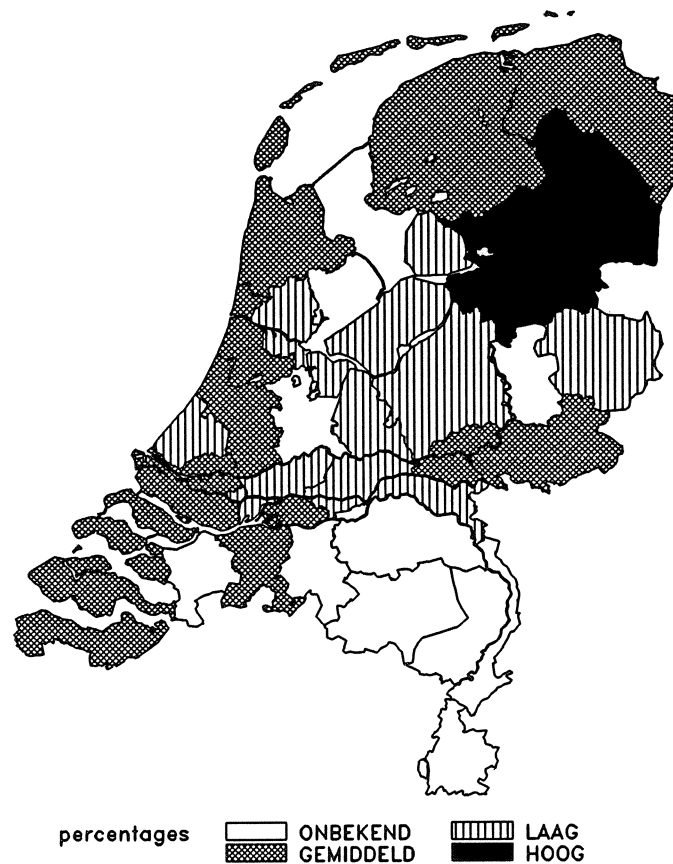
Het middelbaar technisch laboratorium onderwijs wordt gekenmerkt door een relatief hoge landelijke werkloosheid onder schoolverlaters. Voordat de verschillende RBA-gebieden met elkaar worden vergeleken, moet worden opgemerkt dat voor slechts zeven RBA-gebieden een uitstroom uit het onderwijs naar de arbeidsmarkt van meer dan 10 personen wordt geschat. Een vergelijking van de werkloosheidspercentages in deze RBA-gebieden met het landelijke werkloosheidspercentage voor schoolverlaters van dit opleidingstype laat zien dat Twente en Den Haag/Delft worden gekenmerkt door een relatief hoog werkloosheidspercentage. In Zuid-Oost Brabant is het werkloosheidspercentage onder schoolverlaters ongeveer gelijk aan het landelijke percentage onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond. Tenslotte is de werkloosheid voor de overige vier RBA-gebieden, Veluwe, Rijnstreek, Rijnmond en Noord-Oost Brabant, relatief laag te noemen.

Figuur 4.11. MBO Technisch

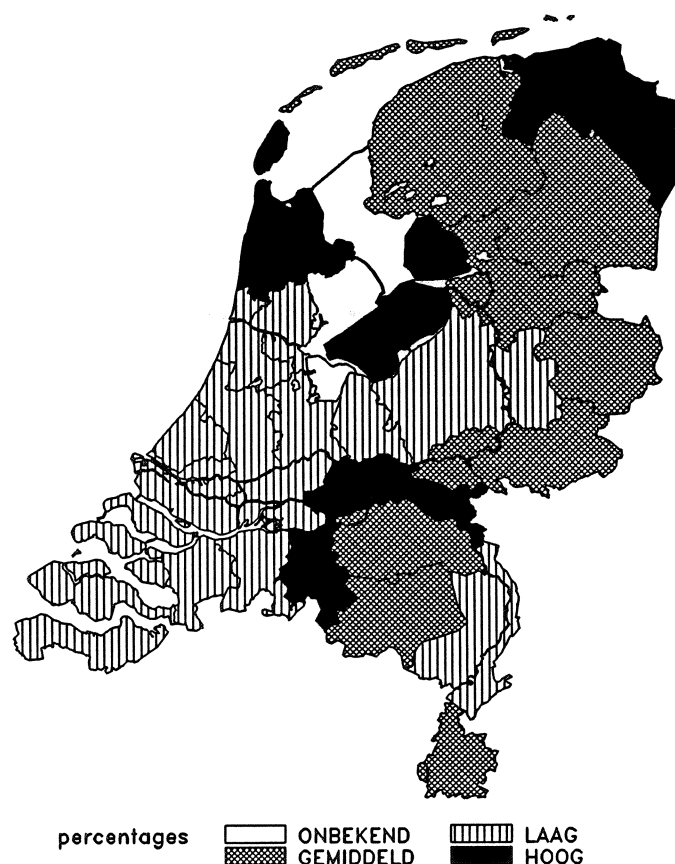
Ten opzichte van de andere opleidingstypen is de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters die een opleiding in het middelbaar technisch onderwijs hebben gevolgd relatief laag. Wanneer op basis van het landelijke werkloosheidspercentage de verschillende RBA-gebieden met elkaar worden vergeleken, zien we dat met name in Groningen, Friesland, Drenthe, IJssel-Vecht en Zuid-Limburg, de werkloosheid relatief hoog is ten opzichte van de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters van dit opleidingstype. Daarentegen is er sprake van een relatief laag werkloosheidspercentage onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond in Flevoland, Veluwe, Gooi en Vechtstreek, Oost-Utrecht, Kennemer-, Amstel- en Meerlanden, Rijnstreek, Rijnmond, Zeeland, Westelijk Brabant en Breda en omstreken. Tenslotte is in Noord-Holland Noord, Den Haag/Delft, Midden- en West-Utrecht, de Drechtsteden, Midden- en Noord-Limburg en het oostelijk deel van Gelderland en Brabant sprake van een werkloosheid die ongeveer gelijk is aan het landelijke percentage onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond.

Figuur 4.12. MBO Haven en Vervoer

Voor het opleidingstype MBO Haven en vervoer is het landelijke werkloosheidspercentage relatief erg laag vergeleken met de overige opleidingstypen. Voordat de verschillende RBA-gebieden met elkaar worden vergeleken, moet worden opgemerkt dat voor vrijwel geheel Noord-Brabant en Limburg, met uitzondering van Breda en omstreken, Midden- en West Utrecht en Midden-IJssel de uitstroom uit het onderwijs op minder dan 10 personen wordt geschat. Bij het vergelijken van de RBA-gebieden valt het op dat Drenthe en IJssel-Vecht worden gekenmerkt door een relatief hoge werkloosheid, terwijl Twente, Flevoland, Veluwe, Amsterdam/Zaanstreek/Waterland, Gooi en Vechtstreek, Oost-Utrecht, Den Haag/Delft, Drechtsteden en Nijmegen/Rivierenland een relatief lage werkloosheid laten zien. Voor het noorden van het land en de kustprovincies, met uitzondering van Den Haag/Delft, en Arnhem/Oost-Gelderland is de werkloosheid onder schoolverlaters ongeveer gelijk aan het landelijke werkloosheidspercentage voor schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond.

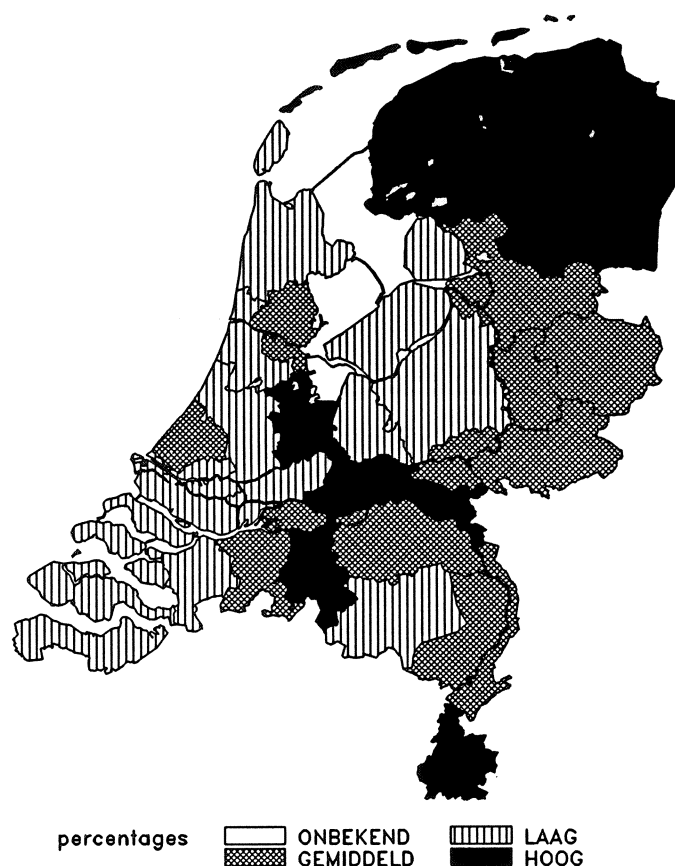
Figuur 4.13. MBO Medisch Laboratorium

Het middelbaar medisch laboratorium onderwijs wordt gekenmerkt door een landelijke werkloosheid onder schoolverlaters die ongeveer gelijk is aan het gemiddelde van de werkloosheidspercentages van alle onderscheiden opleidingstypen. Wanneer de verschillende RBA-gebieden op basis van het landelijke werkloosheidspercentage onder schoolverlaters met elkaar worden vergeleken valt het volgende op. In een vijftal RBA-gebieden is de werkloosheid onder schoolverlaters relatief hoog ten opzichte van de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond, namelijk Groningen, Flevoland, Noord-Holland Noord, Nijmegen/Rivierenland en Midden-Brabant. De werkloosheid in Friesland, Drenthe, IJssel-Vecht, Twente, Arnhem/Oost-Gelderland, Noord-Oost en Zuid-Oost Brabant en Zuid-Limburg verschilt niet veel van het landelijke werkloosheidspercentage voor dit opleidingstype. Voor het midden en westen van het land en voor Midden- en Noord-Limburg gelden daarentegen relatief lage werkloosheidspercentages. Tenslotte moet worden opgemerkt dat in het Gooi en de Vechtstreek het aantal van schoolverlaters op minder dan 10 wordt geraamd; derhalve wordt voor deze regio geen werkloosheidspercentage gepresenteerd.

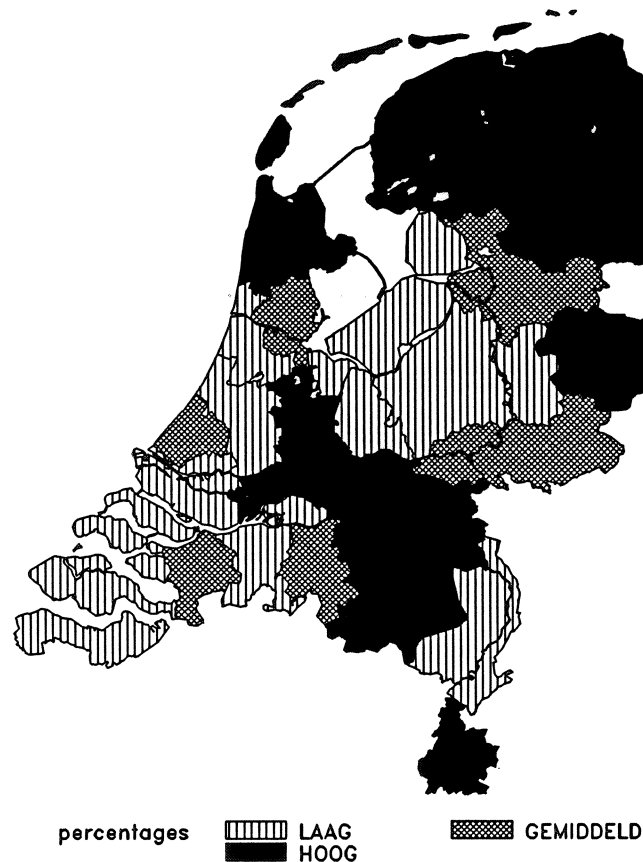

Figuur 4.14. MBO Verpleging en Ziekenverzorging

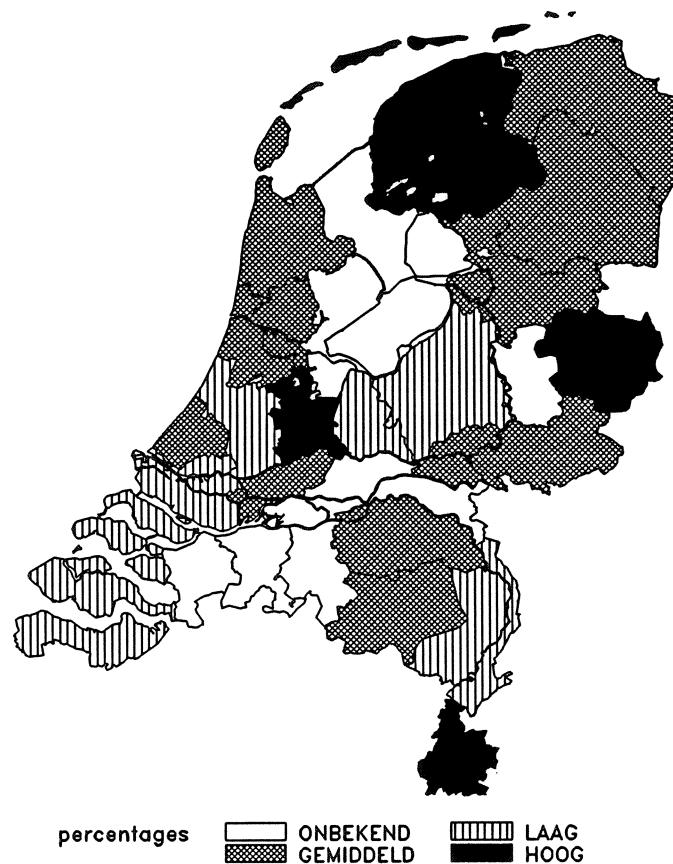
De landelijke werkloosheid onder schoolverlaters voor het opleidingstype MBO Verpleging en ziekenverzorging is relatief laag ten opzichte van de werkloosheidspercentages voor schoolverlaters van de andere opleidingstypen. Op basis van het landelijke werkloosheidspercentage van dit opleidingstype worden de RBA-gebieden met elkaar vergeleken. Daarbij valt het op dat de drie noordelijke provincies, Nijmegen/Rivierenland en Midden- en West-Utrecht, Midden-Brabant en Zuid-Limburg worden gekenmerkt door relatief hoge werkloosheidscijfers. De RBA-regio's in het westen, Noord-Holland Noord, Kennemer-, Amstel- en Meerlanden, Rijnstreek, Drechtsteden, Rijnmond, Zeeland, Westelijk Brabant, en Flevoland, Veluwe, Oost-Utrecht en Zuid-Oost Brabant worden daarentegen gekenmerkt door een relatief laag werkloosheidspercentage. In Amsterdam/Zaanstreek/Waterland, Den Haag/Delft, Breda en omstreken en een aantal oostelijk RBA-gebieden zijn de werkloosheidspercentages onder schoolverlaters ongeveer gelijk aan het landelijke werkloosheidspercentage onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond. Voor de RBA-regio Gooi en Vechtstreek wordt geen werkloosheidspercentage gepresenteerd, omdat het aantal schoolverlaters in deze opleidingscategorie op minder dan 10 wordt geschat.

Figuur 4.15. MBO Economisch-Administratief

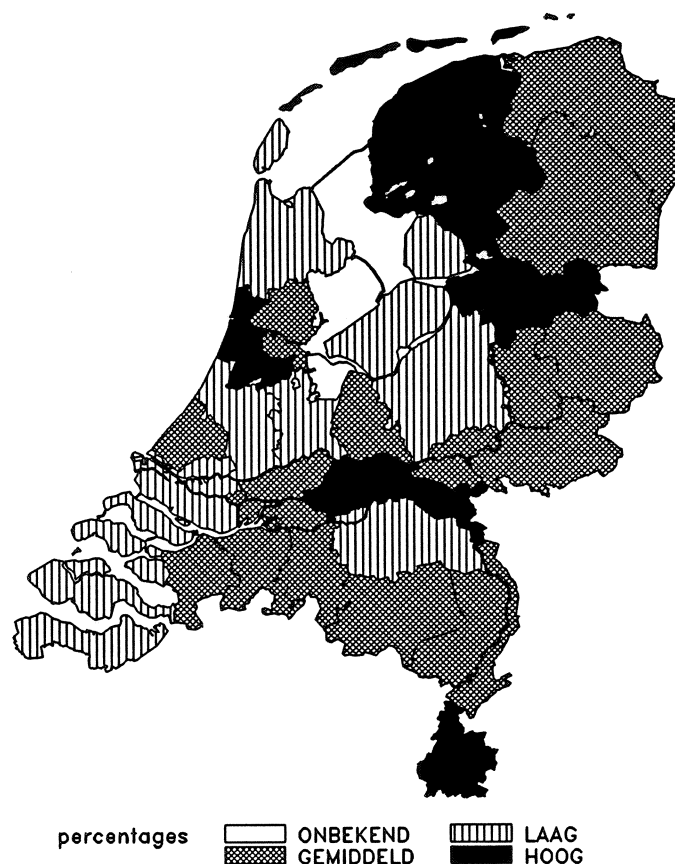
Voor schoolverlaters met een opleiding in het middelbaar economisch en administratief onderwijs, is het landelijke werkloosheidspercentage ongeveer gelijk aan het gemiddelde werkloosheidspercentage voor schoolverlaters over alle onderscheiden opleidingstypen. Ook voor dit opleidingstype zijn de regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters vergeleken met het landelijke percentage voor schoolverlaters. Daarbij valt het op dat in Groningen, Friesland, Drenthe, Twente, Noord-Holland Noord, Midden- en West-Utrecht, Drechtsteden, Nijmegen/Rivierenland en Noord-Oost en Zuid-Oost Brabant en Zuid Limburg de werkloosheid hoger is dan het landelijke werkloosheidspercentage onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond. Daarentegen is de werkloosheid in Flevoland, Midden-IJssel, Veluwe, Oost-Utrecht, Gooi en Vechtstreek, Kennemer-, Amstel- en Meerlanden, de Rijnstreek, de Rijnmond, Zeeland, Breda en omstreken en Midden- en Noord-Limburg relatief laag ten opzichte van de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters. Tenslotte worden IJssel-Vecht, Amsterdam/Zaanstreek/Waterland, Den Haag/Delft, Arnhem/Oost-Gelderland, Westelijk Brabant en Midden-Brabant gekenmerkt door een werkloosheid die niet veel verschilt van de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters.

Figuur 4.16. MBO Bestuurlijk

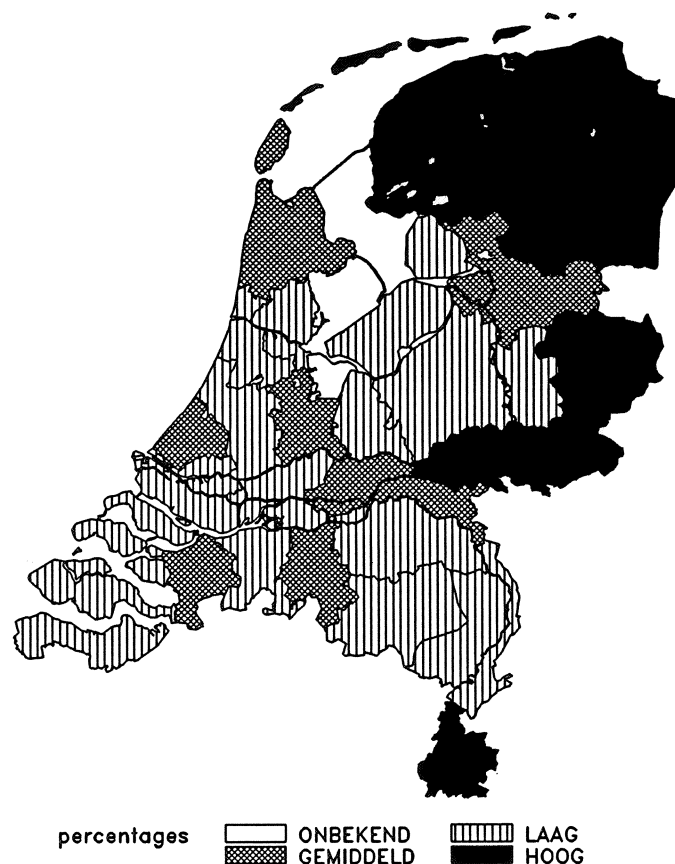
Het middelbaar-bestuurlijk onderwijs wordt gekenmerkt door een landelijk werkloosheidspercentage dat ongeveer gelijk is aan het gemiddelde van de percentages werkloze schoolverlaters over alle onderscheiden opleidingstypen. In met name een aantal zuidelijke RBA-gebieden, Nijmegen/Rivierenland, Westelijk Brabant, Breda en omstreken en Midden-Brabant, en Midden-IJssel, Flevoland en Gooi en Vechtstreek wordt de uitstroom uit het onderwijs op minder dan 10 geschat. Wanneer we de verschillende RBA-gebieden met elkaar vergelijken op basis van het landelijke werkloosheidspercentage onder schoolverlaters met dit opleidingstype, valt op dat in Friesland, Twente, Midden- en West Utrecht en Zuid-Limburg de werkloosheid relatief hoog is ten opzichte van het landelijke percentage. Voor de Veluwe, Oost-Utrecht, Rijnstreek, Rijnmond, Zeeland en Midden- en Noord-Limburg is de werkloosheid onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond daarentegen relatief laag. Tenslotte gelden voor Groningen, Drenthe, IJssel-Vecht, Arnhem/Oost-Gelderland, Noord-Holland Noord, Amsterdam/Zaansreek/Waterland, Kennemer-, Amstel- en Meerlanden, Den Haag/Delft en Noord-Oost en Zuid-Oost Brabant werkloosheidspercentages die overeenkomen met de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters.

Figuur 4.17. MBO Sociaal-Cultureel

De landelijke werkloosheid voor schoolverlaters die een sociaal-culturele opleiding op middelbaar niveau hebben afgerond, is relatief hoog ten opzichte van de werkloosheidspercentages van de overige onderscheiden opleidingstypen. Bij het vergelijken van de regionale werkloosheidspercentages met het landelijke werkloosheidspercentage valt het volgende op. In Friesland, IJssel-Vecht, Kennemer-, Amstel- en Meerlanden, Nijmegen/Rivierenland en Zuid-Limburg gelden relatief hoge werkloosheidscijfers. Daarentegen is de werkloosheid voor Flevoland, Veluwe, Noord-Holland Noord, Midden- en West-Utrecht, Rijnstreek, Rijnmond, Zeeland en Noord-Oost Brabant relatief laag te noemen ten opzichte van de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters met dit opleidingstype. Een werkloosheid die niet veel afwijkt van het landelijke percentage komt voor in Groningen, Drenthe, Twente, Midden-IJssel, Arnhem/Oost-Gelderland, Oost-Utrecht, Amsterdam/Zaanstreek/Waterland, Den Haag/Delft, de Drechtsteden, Brabant met uitzondering van Noord-Oost Brabant en Midden- en Noord-Limburg. Tenslotte moet worden opgemerkt dat in het Gooi en de Vechtstreek de uitstroom van gediplomeerden naar de arbeidsmarkt op minder dan 10 wordt geraamd; derhalve wordt voor deze regio geen werkloosheidspercentage gepresenteerd.

Figuur 4.18. MBO Verzorging

Van de schoolverlaters die een opleiding MBO Verzorging hebben afgerond, is in vergelijking met de schoolverlaters van andere opleidingstypen, een relatief hoog percentage werkloos. Indien de regionale werkloosheid wordt vergeleken met de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters voor dit opleidingstype valt het volgende op. Groningen, Friesland, Drenthe, Twente, Arnhem/Oost-Gelderland en Zuid-Limburg worden gekenmerkt door een relatief hoog werkloosheidspercentage ten opzichte van de landelijke werkloosheid onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond. In IJssel-Vecht, Midden- en West-Utrecht, Noord-Holland Noord, Den Haag/Delft, Nijmegen/Rivierenland, Westelijk Brabant en Midden-Brabant is de werkloosheid ongeveer gelijk aan het landelijke werkloosheidspercentage onder schoolverlaters met deze opleidingsachtergrond. De overige RBA-gebieden, voornamelijk in het westen en midden van het land, vertonen een relatief lage werkloosheid. Tenslotte geldt ook voor dit opleidingstype dat de instroom van schoolverlaters op de arbeidsmarkt voor het RBA-gebied Gooi en Vechtstreek op minder dan 10 wordt geraamd; derhalve wordt er voor deze regio geen werkloosheidspercentage gepresenteerd.

Tabel 4.1. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>2. MAVO en onderbouw HAVO/VWO</i>		
1 Groningen	33	hoog
2 Friesland	26	gemiddeld
3 Drenthe	20	gemiddeld
4 IJssel-Vecht	27	hoog
5 Twente	37	hoog
6 Midden-IJssel	36	hoog
7 Veluwe	16	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	29	hoog
9 Nijmegen/Rivierenland	29	hoog
10 Flevoland	27	hoog
11 Oost-Utrecht	19	gemiddeld
12 Midden- en West-Utrecht	25	gemiddeld
13 Gooi en Vechtstreek	9	laag
14 Noord-Holland Noord	21	gemiddeld
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	13	laag
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	10	laag
17 Rijnstreek	8	laag
18 Den Haag/Delft	23	gemiddeld
19 Drechtsteden	24	gemiddeld
20 Rijnmond	15	laag
21 Zeeland	17	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	18	gemiddeld
23 Breda en omstreken	20	gemiddeld
24 Midden-Brabant	37	hoog
25 Noord-Oost Brabant	28	hoog
26 Zuid-Oost Brabant	28	hoog
27 Midden- en Noord-Limburg	23	gemiddeld
28 Zuid-Limburg	40	hoog

Tabel 4.2. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
3. LBO Agrarisch		
1 Groningen	27	hoog
2 Friesland	24	hoog
3 Drenthe	15	gemiddeld
4 IJssel-Vecht	10	gemiddeld
5 Twente	27	hoog
6 Midden-IJssel	16	gemiddeld
7 Veluwe	9	gemiddeld
8 Arnhem/Oost-Gelderland	15	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	26	hoog
10 Flevoland	13	gemiddeld
11 Oost-Utrecht	8	laag
12 Midden- en West-Utrecht	11	gemiddeld
13 Gooi en Vechtstreek	9	gemiddeld
14 Noord-Holland Noord	8	laag
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	8	laag
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	2	laag
17 Rijnstreek	2	laag
18 Den Haag/Delft	7	laag
19 Drechtsteden	28	hoog
20 Rijnmond	6	laag
21 Zeeland	14	gemiddeld
22 Westelijk Noord-Brabant	11	gemiddeld
23 Breda en omstreken	28	hoog
24 Midden-Brabant	40	hoog
25 Noord-Oost Brabant	19	hoog
26 Zuid-Oost Brabant	14	gemiddeld
27 Midden- en Noord-Limburg	23	hoog
28 Zuid-Limburg	32	hoog

Tabel 4.3. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
4. LBO Technisch		
1 Groningen	21	hoog
2 Friesland	11	hoog
3 Drenthe	10	gemiddeld
4 IJssel-Vecht	5	laag
5 Twente	11	hoog
6 Midden-IJssel	9	gemiddeld
7 Veluwe	4	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	9	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	11	hoog
10 Flevoland	5	laag
11 Oost-Utrecht	4	laag
12 Midden- en West-Utrecht	8	gemiddeld
13 Gooi en Vechtstreek	4	laag
14 Noord-Holland Noord	6	gemiddeld
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	5	laag
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	3	laag
17 Rijnstreek	2	laag
18 Den Haag/Delft	17	hoog
19 Drechtsteden	7	gemiddeld
20 Rijnmond	5	laag
21 Zeeland	3	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	6	gemiddeld
23 Breda en omstreken	7	gemiddeld
24 Midden-Brabant	10	gemiddeld
25 Noord-Oost Brabant	5	laag
26 Zuid-Oost Brabant	5	laag
27 Midden- en Noord-Limburg	4	laag
28 Zuid-Limburg	16	hoog

Tabel 4.4. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
5. LBO Haven & Vervoer		
1 Groningen	18	hoog
2 Friesland	0	laag
3 Drenthe	-	
4 IJssel-Vecht	-	
5 Twente	-	
6 Midden-IJssel	-	
7 Veluwe	-	
8 Arnhem/Oost-Gelderland	-	
9 Nijmegen/Rivierenland	-	
10 Flevoland	0	laag
11 Oost-Utrecht	-	
12 Midden- en West-Utrecht	-	
13 Gooi en Vechtstreek	-	
14 Noord-Holland Noord	3	gemiddeld
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	0	laag
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	7	hoog
17 Rijnstreek	0	laag
18 Den Haag/Delft	-	
19 Drechtsteden	-	
20 Rijnmond	2	laag
21 Zeeland	48	hoog
22 Westelijk Noord-Brabant	-	
23 Breda en omstreken	-	
24 Midden-Brabant	-	
25 Noord-Oost Brabant	-	
26 Zuid-Oost Brabant	-	
27 Midden- en Noord-Limburg	-	
28 Zuid-Limburg	-	

Tabel 4.5. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
6. LBO Economisch-Administratief		
1 Groningen	97	hoog
2 Friesland	45	hoog
3 Drenthe	27	gemiddeld
4 IJssel-Vecht	24	laag
5 Twente	63	hoog
6 Midden-IJssel	61	hoog
7 Veluwe	24	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	25	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	51	hoog
10 Flevoland	36	gemiddeld
11 Oost-Utrecht	41	gemiddeld
12 Midden- en West-Utrecht	36	gemiddeld
13 Gooi en Vechtstreek	22	laag
14 Noord-Holland Noord	26	gemiddeld
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	20	laag
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	23	laag
17 Rijnstreek	22	laag
18 Den Haag/Delft	37	gemiddeld
19 Drechtsteden	26	gemiddeld
20 Rijnmond	28	gemiddeld
21 Zeeland	27	gemiddeld
22 Westelijk Noord-Brabant	42	hoog
23 Breda en omstreken	23	laag
24 Midden-Brabant	35	gemiddeld
25 Noord-Oost Brabant	26	gemiddeld
26 Zuid-Oost Brabant	29	gemiddeld
27 Midden- en Noord-Limburg	50	hoog
28 Zuid-Limburg	36	gemiddeld

Tabel 4.6. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>7. LBO Verzorgend</i>		
1 Groningen	31	hoog
2 Friesland	29	hoog
3 Drenthe	15	laag
4 IJssel-Vecht	22	gemiddeld
5 Twente	35	hoog
6 Midden-IJssel	26	hoog
7 Veluwe	15	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	16	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	44	hoog
10 Flevoland	24	gemiddeld
11 Oost-Utrecht	15	laag
12 Midden- en West-Utrecht	14	laag
13 Gooi en Vechtstreek	19	gemiddeld
14 Noord-Holland Noord	21	gemiddeld
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	7	laag
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	10	laag
17 Rijnstreek	8	laag
18 Den Haag/Delft	17	gemiddeld
19 Drechtsteden	28	hoog
20 Rijnmond	13	laag
21 Zeeland	14	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	17	gemiddeld
23 Breda en omstreken	18	gemiddeld
24 Midden-Brabant	30	hoog
25 Noord-Oost Brabant	20	gemiddeld
26 Zuid-Oost Brabant	15	laag
27 Midden- en Noord-Limburg	20	gemiddeld
28 Zuid-Limburg	34	hoog

Tabel 4.7. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>10. Bovenbouw HAVO/VWO</i>		
1 Groningen	97	hoog
2 Friesland	52	hoog
3 Drenthe	19	gemiddeld
4 IJssel-Vecht	29	gemiddeld
5 Twente	32	gemiddeld
6 Midden-IJssel	37	gemiddeld
7 Veluwe	20	gemiddeld
8 Arnhem/Oost-Gelderland	27	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	65	hoog
10 Flevoland	13	laag
11 Oost-Utrecht	18	gemiddeld
12 Midden- en West-Utrecht	49	hoog
13 Gooi en Vechtstreek	11	laag
14 Noord-Holland Noord	15	laag
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	26	gemiddeld
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	14	laag
17 Rijnstreek	18	gemiddeld
18 Den Haag/Delft	36	gemiddeld
19 Drechtsteden	15	laag
20 Rijnmond	14	laag
21 Zeeland	10	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	17	laag
23 Breda en omstreken	23	gemiddeld
24 Midden-Brabant	51	hoog
25 Noord-Oost Brabant	21	gemiddeld
26 Zuid-Oost Brabant	43	hoog
27 Midden- en Noord-Limburg	22	gemiddeld
28 Zuid-Limburg	69	hoog

Tabel 4.8. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>11. MBO Agrarisch</i>		
1 Groningen	12	hoog
2 Friesland	10	hoog
3 Drenthe	5	gemiddeld
4 IJssel-Vecht	9	hoog
5 Twente	7	hoog
6 Midden-IJssel	7	hoog
7 Veluwe	2	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	2	laag
9 Nijmegen/Rivierenland	8	hoog
10 Flevoland	2	laag
11 Oost-Utrecht	2	laag
12 Midden- en West-Utrecht	5	gemiddeld
13 Gooi en Vechtstreek	4	gemiddeld
14 Noord-Holland Noord	3	laag
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	8	hoog
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	5	gemiddeld
17 Rijnstreek	3	laag
18 Den Haag/Delft	5	gemiddeld
19 Drechtsteden	6	gemiddeld
20 Rijnmond	4	gemiddeld
21 Zeeland	1	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	2	laag
23 Breda en omstreken	5	gemiddeld
24 Midden-Brabant	5	gemiddeld
25 Noord-Oost Brabant	3	laag
26 Zuid-Oost Brabant	2	laag
27 Midden- en Noord-Limburg	2	laag
28 Zuid-Limburg	5	gemiddeld

Tabel 4.9. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>12. MBO Technisch Laboratorium</i>		
1 Groningen	-	
2 Friesland	-	
3 Drenthe	-	
4 IJssel-Vecht	-	
5 Twente	46	hoog
6 Midden-IJssel	-	
7 Veluwe	10	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	-	
9 Nijmegen/Rivierenland	-	
10 Flevoland	-	
11 Oost-Utrecht	-	
12 Midden- en West-Utrecht	-	
13 Gooi en Vechtstreek	-	
14 Noord-Holland Noord	-	
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	-	
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	-	
17 Rijnstreek	10	laag
18 Den Haag/Delft	77	hoog
19 Drechtsteden	-	
20 Rijnmond	8	laag
21 Zeeland	-	
22 Westelijk Noord-Brabant	-	
23 Breda en omstreken	-	
24 Midden-Brabant	-	
25 Noord-Oost Brabant	10	laag
26 Zuid-Oost Brabant	35	gemiddeld
27 Midden- en Noord-Limburg	-	
28 Zuid-Limburg	-	

Tabel 4.10. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>13. MBO Technisch</i>		
1 Groningen	20	hoog
2 Friesland	19	hoog
3 Drenthe	15	hoog
4 IJssel-Vecht	19	hoog
5 Twente	12	gemiddeld
6 Midden-IJssel	7	gemiddeld
7 Veluwe	5	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	10	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	12	gemiddeld
10 Flevoland	4	laag
11 Oost-Utrecht	3	laag
12 Midden- en West-Utrecht	11	gemiddeld
13 Gooi en Vechtstreek	4	laag
14 Noord-Holland Noord	9	gemiddeld
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	9	gemiddeld
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	3	laag
17 Rijnstreek	4	laag
18 Den Haag/Delft	9	gemiddeld
19 Drechtsteden	8	gemiddeld
20 Rijnmond	5	laag
21 Zeeland	2	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	2	laag
23 Breda en omstreken	5	laag
24 Midden-Brabant	11	gemiddeld
25 Noord-Oost Brabant	9	gemiddeld
26 Zuid-Oost Brabant	10	gemiddeld
27 Midden- en Noord-Limburg	8	gemiddeld
28 Zuid-Limburg	30	hoog

Tabel 4.11. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
14. MBO Haven & Vervoer		
1 Groningen	5	gemiddeld
2 Friesland	3	gemiddeld
3 Drenthe	8	hoog
4 IJssel-Vecht	17	hoog
5 Twente	0	laag
6 Midden-IJssel	-	
7 Veluwe	0	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	6	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	0	laag
10 Flevoland	0	laag
11 Oost-Utrecht	0	laag
12 Midden- en West-Utrecht	-	
13 Gooi en Vechtstreek	0	laag
14 Noord-Holland Noord	4	gemiddeld
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	0	laag
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	3	gemiddeld
17 Rijnstreek	4	gemiddeld
18 Den Haag/Delft	0	laag
19 Drechtsteden	0	laag
20 Rijnmond	4	gemiddeld
21 Zeeland	4	gemiddeld
22 Westelijk Noord-Brabant	-	
23 Breda en omstreken	6	gemiddeld
24 Midden-Brabant	-	
25 Noord-Oost Brabant	-	
26 Zuid-Oost Brabant	-	
27 Midden- en Noord-Limburg	-	
28 Zuid-Limburg	-	

Tabel 4.12. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>15. MBO Medisch Laboratorium</i>		
1 Groningen	6	hoog
2 Friesland	1	gemiddeld
3 Drenthe	1	gemiddeld
4 IJssel-Vecht	1	gemiddeld
5 Twente	1	gemiddeld
6 Midden-IJssel	0	laag
7 Veluwe	0	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	1	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	2	hoog
10 Flevoland	6	hoog
11 Oost-Utrecht	0	laag
12 Midden- en West-Utrecht	0	laag
13 Gooi en Vechtstreek	-	
14 Noord-Holland Noord	2	hoog
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	0	laag
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	0	laag
17 Rijnstreek	0	laag
18 Den Haag/Delft	0	laag
19 Drechtsteden	0	laag
20 Rijnmond	0	laag
21 Zeeland	0	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	0	laag
23 Breda en omstreken	0	laag
24 Midden-Brabant	2	hoog
25 Noord-Oost Brabant	1	gemiddeld
26 Zuid-Oost Brabant	1	gemiddeld
27 Midden- en Noord-Limburg	0	laag
28 Zuid-Limburg	1	gemiddeld

Tabel 4.13. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>16. MBO Verpleging & Ziekenverzorging</i>		
1 Groningen	17	hoog
2 Friesland	9	hoog
3 Drenthe	12	hoog
4 IJssel-Vecht	8	gemiddeld
5 Twente	7	gemiddeld
6 Midden-IJssel	8	gemiddeld
7 Veluwe	4	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	7	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	11	hoog
10 Flevoland	4	laag
11 Oost-Utrecht	4	laag
12 Midden- en West-Utrecht	11	hoog
13 Gooi en Vechtstreek	-	
14 Noord-Holland Noord	4	laag
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	7	gemiddeld
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	2	laag
17 Rijnstreek	4	laag
18 Den Haag/Delft	5	gemiddeld
19 Drechtsteden	2	laag
20 Rijnmond	1	laag
21 Zeeland	0	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	2	laag
23 Breda en omstreken	5	gemiddeld
24 Midden-Brabant	9	hoog
25 Noord-Oost Brabant	5	gemiddeld
26 Zuid-Oost Brabant	4	laag
27 Midden- en Noord-Limburg	5	gemiddeld
28 Zuid-Limburg	12	hoog

Tabel 4.14. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>17. MBO Economisch-Administratief</i>		
1 Groningen	15	hoog
2 Friesland	13	hoog
3 Drenthe	13	hoog
4 IJssel-Vecht	10	gemiddeld
5 Twente	13	hoog
6 Midden-IJssel	6	laag
7 Veluwe	5	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	9	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	18	hoog
10 Flevoland	5	laag
11 Oost-Utrecht	6	laag
12 Midden- en West-Utrecht	13	hoog
13 Gooi en Vechtstreek	3	laag
14 Noord-Holland Noord	14	hoog
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	9	gemiddeld
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	4	laag
17 Rijnstreek	4	laag
18 Den Haag/Delft	9	gemiddeld
19 Drechtsteden	12	hoog
20 Rijnmond	4	laag
21 Zeeland	3	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	8	gemiddeld
23 Breda en omstreken	6	laag
24 Midden-Brabant	11	gemiddeld
25 Noord-Oost Brabant	13	hoog
26 Zuid-Oost Brabant	12	hoog
27 Midden- en Noord-Limburg	6	laag
28 Zuid-Limburg	14	hoog

Tabel 4.15. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
18. MBO Bestuurlijk		
1 Groningen	7	gemiddeld
2 Friesland	41	hoog
3 Drenthe	8	gemiddeld
4 IJssel-Vecht	6	gemiddeld
5 Twente	26	hoog
6 Midden-IJssel	-	
7 Veluwe	0	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	11	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	-	
10 Flevoland	-	
11 Oost-Utrecht	5	laag
12 Midden- en West-Utrecht	21	hoog
13 Gooi en Vechtstreek	-	
14 Noord-Holland Noord	9	gemiddeld
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	6	gemiddeld
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	8	gemiddeld
17 Rijnstreek	5	laag
18 Den Haag/Delft	13	gemiddeld
19 Drechtsteden	18	gemiddeld
20 Rijnmond	3	laag
21 Zeeland	0	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	-	
23 Breda en omstreken	-	
24 Midden-Brabant	-	
25 Noord-Oost Brabant	9	gemiddeld
26 Zuid-Oost Brabant	18	gemiddeld
27 Midden- en Noord-Limburg	4	laag
28 Zuid-Limburg	30	hoog

Tabel 4.16. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>19. MBO Sociaal-Cultureel</i>		
1 Groningen	12	gemiddeld
2 Friesland	17	hoog
3 Drenthe	8	gemiddeld
4 IJssel-Vecht	16	hoog
5 Twente	10	gemiddeld
6 Midden-IJssel	8	gemiddeld
7 Veluwe	4	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	7	gemiddeld
9 Nijmegen/Rivierenland	24	hoog
10 Flevoland	4	laag
11 Oost-Utrecht	7	gemiddeld
12 Midden- en West-Utrecht	2	laag
13 Gooi en Vechtstreek	-	
14 Noord-Holland Noord	5	laag
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	6	gemiddeld
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	16	hoog
17 Rijnstreek	4	laag
18 Den Haag/Delft	8	gemiddeld
19 Drechtsteden	7	gemiddeld
20 Rijnmond	4	laag
21 Zeeland	2	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	12	gemiddeld
23 Breda en omstreken	6	gemiddeld
24 Midden-Brabant	8	gemiddeld
25 Noord-Oost Brabant	3	laag
26 Zuid-Oost Brabant	14	gemiddeld
27 Midden- en Noord-Limburg	6	gemiddeld
28 Zuid-Limburg	40	hoog

Tabel 4.17. Regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters per RBA-gebied

opleiding	werkloosheidspercentage	typering
<i>20. MBO Verzorging</i>		
1 Groningen	31	hoog
2 Friesland	14	hoog
3 Drenthe	15	hoog
4 IJssel-Vecht	9	gemiddeld
5 Twente	16	hoog
6 Midden-IJssel	6	laag
7 Veluwe	7	laag
8 Arnhem/Oost-Gelderland	14	hoog
9 Nijmegen/Rivierenland	9	gemiddeld
10 Flevoland	7	laag
11 Oost-Utrecht	5	laag
12 Midden- en West-Utrecht	10	gemiddeld
13 Gooi en Vechtstreek	-	
14 Noord-Holland Noord	13	gemiddeld
15 Amsterdam/Zaanstreek/Waterland	6	laag
16 Kennemer-/Amstel- en Meerlanden	2	laag
17 Rijnstreek	3	laag
18 Den Haag/Delft	9	gemiddeld
19 Drechtsteden	6	laag
20 Rijnmond	5	laag
21 Zeeland	4	laag
22 Westelijk Noord-Brabant	10	gemiddeld
23 Breda en omstreken	4	laag
24 Midden-Brabant	13	gemiddeld
25 Noord-Oost Brabant	6	laag
26 Zuid-Oost Brabant	7	laag
27 Midden- en Noord-Limburg	7	laag
28 Zuid-Limburg	19	hoog

BIJLAGE A: LANDELIJKE WERKLOOSHEID VAN DE BEROEPSBEVOLKING

In deze bijlage zal worden ingegaan op de totstandkoming van de typering van de landelijke werkloosheid onder de gehele beroepsbevolking, onderscheiden naar een vijftigtal opleidingstypen. De werkloosheidspercentages met betrekking tot de gehele beroepsbevolking worden berekend op basis van het ISVA-bestand (Informatiesysteem Vraag en Aanbod) van de arbeidsvoorzieningsorganisaties.

Aan dit ISVA-bestand moeten een aantal eisen worden opgelegd om de omvang van het zogenaamde Bemiddelingsbestand Zonder Baan (BZB) te bepalen. Om als werkloos te worden geregistreerd moet, naast het feit dat een arbeidskracht blijf moet geven van de wens om te werken door zich in te schrijven als werkzoekende bij het arbeidsbureau, aan de volgende eisen worden voldaan:

- men moet in staat en bereid zijn een betaalde werkkring te aanvaarden en men mag geen (tijdelijke) betaalde baan hebben;
- men moet onmiddellijk beschikbaar zijn om een betaalde baan te aanvaarden;
- de gezochte baan moet een omvang hebben van tenminste 20 uur per week, dat wil zeggen: men moet op zoek zijn naar een *hoofdactiviteit* op de arbeidsmarkt;
- men moet jonger zijn dan 65 jaar.

Op basis van dit bestand zijn de werkloosheidspercentages per opleidingstype berekend, door het aantal werkloze personen met een bepaalde opleidingsachtergrond te relateren aan het aantal werkzame personen plus het aantal werklozen met de desbetreffende opleidingsachtergrond. Daarbij is gebruik gemaakt van het aantal werkzame personen per opleidingstype volgens de Enquête Beroepsbevolking (EBB) 1990 van het CBS, omdat de cijfers voor 1991 nog niet beschikbaar waren. Dit laatste zal doorgaans slechts tot een zeer kleine vertekening leiden.

De werkloosheidspercentages voor de beroepsbevolking (WBB) worden vervolgens vertaald naar kwalitatieve typering op basis van een vijfpuntsschaal. Daarbij wordt van het volgende uitgegaan: indien de werkloosheid gelijk is aan de frictiewerkloosheid is er sprake van een evenwichtige arbeidsmarkt. Uit analyses van het Centraal Planbureau (CPB) blijkt dat de frictiewerkloosheid in Nederland de afgelopen jaren is gestegen. Afhankelijk van de berekeningswijze bedraagt de frictiewerkloosheid tussen de 3,5% en 5% (zie Centraal Economisch Plan 1988). Derhalve zijn de werkloosheidspercentages van de beroepsbevolking gerelateerd aan een frictiewerkloosheid van 5%. Overigens komt deze frictiewerkloosheid momenteel overeen met het gemiddelde van de werkloosheidspercentages over alle opleidingstypen. Vervolgens zijn de overige grenzen bepaald met behulp van de

standaarddeviatie van de werkloosheidspercentages van de beroepsbevolking over alle opleidingstypen². Dit heeft tot gevolg dat de typering van de werkloosheidspercentages voor de beroepsbevolking op basis van onderstaande grenzenindeling zijn toegekend:

Schema 1. Typering van de landelijke werkloosheidspercentages

werkloosheidspercentage	typering
$WBB \leq 1\%$	relatief erg laag
$1\% < WBB \leq 3\%$	relatief laag
$3\% < WBB \leq 7\%$	min of meer in evenwicht
$7\% < WBB \leq 10\%$	relatief hoog
$10\% < WBB$	relatief erg hoog

Daarnaast is ook de ontwikkelingstrend van de landelijke werkloosheidscijfers bepaald. Deze ontwikkelingstrend is bepaald door voor elk opleidingstype het aantal werklozen in april 1991 te relateren aan het aantal werklozen in april 1990. Vervolgens wordt van het op deze wijze verkregen quotiënt de waarde 1 afgetrokken. Op deze wijze wordt de ontwikkelingstrend genormeerd om de waarde 0. De ontwikkelingstrend heeft derhalve de waarde 0 als het aantal werklozen in een bepaald opleidingstype in april 1991 gelijk is aan het aantal werklozen voor hetzelfde opleidingstype in 1990. Indien de waarde van de trend kleiner is dan 0, is er sprake van een dalende werkloosheid. Een waarde van de trend groter dan 0 komt overeen met een toenemende werkloosheid.

Hoewel ook het totale aantal werklozen tussen april 1990 en april 1991 is gedaald zou er bij de vaststelling van de ontwikkelingstrend van veel opleidingstypen een vertekening kunnen optreden doordat er in het ISVA bestand van april 1991 bij meer werklozen niet exact is achterhaald welke opleiding men heeft gevolgd (alleen opleidingsniveau is bekend). Geprobeerd is voor deze vertekening te corrigeren door de werklozen in de restgroepen 'opleidingstype onbekend' toe te delen aan de overige opleidingstypen op het overeenkomstige opleidingsniveau. Daartoe is het aandeel van een bepaald opleidingstype in het totaal van de opleidingen op een bepaald niveau vastgesteld. Vervolgens is met behulp van dit aandeel de restgroep aan de overige opleidingstypen op het desbetreffende opleidingsniveau toegerekend.

Ook de ontwikkelingstrend van de werkloosheid (TW) is vertaald in een kwalitatieve typering. Evenals bij de classificatie van de werkloosheidspercentages, is de grenzenindeling bepaald met

2. Wieling, M.H., A. de Grip, E.J.T.A. Willems (1990), *Een systematische kwalitatieve typering van arbeidsmarktinformatie*, ROA-W-1990/8, Maastricht.

behulp van het gemiddelde en de standaardafwijking over de berekende quotiënten van de werkloosheid in april 1991 en de werkloosheid in april 1990 voor alle opleidingstypen³. Het gemiddelde is hier echter, vanwege de daling van het totaal aantal werklozen ten opzichte van april 1990, kleiner dan 1. Om in eerste instantie toch een normering gerelateerd aan de waarde 1 te verkrijgen, zijn de oorspronkelijke, met het gemiddelde en de standaardafwijking, verkregen grenzen gedeeld door het gemiddelde. Daarna wordt van de op deze wijze verkregen grenzen nog de waarde 1 afgetrokken om een normering om de waarde 0 te verkrijgen. Voor de trend van de werkloosheid wordt dan onderstaande grenzenindeling verkregen:

Schema 2. Typering van de ontwikkelingstrend van de landelijke werkloosheid

ontwikkelingstrend werkloosheid	typering
$TW \leq -0.30$	sterk dalend
$-0.30 < TW \leq -0.10$	dalend
$-0.10 < TW \leq 0.10$	constant
$0.10 < TW \leq 0.30$	stijgend
$0.30 < TW$	sterk stijgend

Tenslotte moet worden opgemerkt dat in het geval van een sterk dalende of stijgende trend wordt nagegaan of het werkloosheidspercentage groter of kleiner dan 5%. Indien er sprake is van een werkloosheidspercentage kleiner of gelijk aan 5%, wordt een in eerste instantie als 'sterk stijgende' of 'sterk dalende' getypeerde ontwikkelingstrend omgezet in respectievelijk een 'stijgende' of 'dalende' trendmatige ontwikkeling. Dit laatste is gedaan omdat bij dergelijk lage werkloosheidspercentages relatief geringe verschuivingen reeds snel leiden tot een extreme typering.

3. Zie Wieling, M.H., A. de Grip, E.J.T.A. Willems (1990), *Een systematische kwalitatieve typering van arbeidsmarktinformatie*, ROA-W-1990/8, Maastricht.

BIJLAGE B: LANDELIJKE WERKLOOSHEID ONDER SCHOOLVERLATERS

De landelijke werkloosheidspercentages voor schoolverlaters (WSV) zijn, evenals de werkloosheidspercentages voor de totale beroepsbevolking, berekend op basis van het ISVA-bestand. Om de werkloosheid onder schoolverlaters voor heel Nederland te bepalen, zijn uit het BZB-bestand de werklozen geselecteerd die als schoolverlater staan ingeschreven en tevens korter dan één jaar werkzoekend zijn. Dit laatste is gedaan om de schoolverlaters die reeds een aantal jaren geleden uitstroomden buiten beschouwing te laten. Door het aantal werkloze schoolverlaters te relateren aan het totaal aantal schoolverlaters met de desbetreffende opleidingsachtergrond in het voorafgaande schooljaar kan een werkloosheidsindicator voor schoolverlaters van het desbetreffende schooljaar worden geconstrueerd. Daarbij is gebruik gemaakt van de door het ROA gemaakte prognoses van het aantal nieuwkomers op de arbeidsmarkt.

Per opleidingstype wordt het landelijk werkloosheidspercentage vertaald in een kwalitatieve typering van de ernst van de werkloosheid, waarbij de typering wordt gerelateerd aan het gemiddelde werkloosheidspercentage over alle opleidingstypen.

Schema 3. Typering van de landelijke werkloosheidspercentages onder schoolverlaters

werkloosheidspercentage	typering
$WSV \leq 2\%$	relatief erg laag
$2\% < WSV \leq 4\%$	relatief laag
$4\% < WSV \leq 10\%$	gemiddeld
$10\% < WSV \leq 30\%$	relatief hoog
$30\% < WSV$	relatief erg hoog

De grenzen kunnen in dit geval niet worden bepaald op basis van het gemiddelde en de standaarddeviatie van de werkloosheidspercentages onder schoolverlaters, omdat de standaardafwijking relatief groot is ten opzichte van het gemiddelde. Derhalve wordt in plaats van de symmetrische methode, de zogenaamde kwantielenmethode toegepast om de grenzen te bepalen⁴. Door deze methode wordt respectievelijk 10%, 20%, 40%, 20% en 10% van de berekende waarden van de werkloosheidspercentages getypeerd als relatief 'erg hoog', 'hoog', 'gemiddeld', 'laag' en 'erg laag'. Deze methode levert de bovenstaande grenzenindeling op.

4. Zie Wieling, M.H., A. de Grip, E.J.T.A. Willems (1990), *Een systematische kwalitatieve typering van arbeidsmarktinformatie*, ROA-W-1990/8, Maastricht.

BIJLAGE C: REGIONALE WERKLOOSHEID ONDER SCHOOLVERLATERS

Om de regionale werkloosheid onder schoolverlaters (WSVR) te bepalen, is het aantal werkloze schoolverlaters voor elk opleidingstype naar de 28 RBA-gebieden opgesplitst. Door deze aantallen te relateren aan uitstroomgegevens kan voor de opleidingsrichtingen een werkloosheidspercentage voor elk RBA-gebied worden verkregen. Daarbij is voor de uitstroomgegevens gebruik gemaakt van de Regionalisering Uitstroom Voortgezet Onderwijs (RUVO) prognoses⁵. De in RUVO onderscheiden opleidingstypen zijn in ROA-opleidingstypen omgezet, hetgeen heeft geresulteerd in regionale uitstroomgegevens voor 17 opleidingstypen.

Daarbij moet worden opgemerkt dat de werkloze schoolverlaters zijn gemeten in april 1991. Over het algemeen zijn dit schoolverlaters van het jaar 1989/1990. Van dit schooljaar zijn echter geen RUVO-prognoses gepubliceerd. Derhalve is gebruik gemaakt van de RUVO-gegevens met betrekking tot het schooljaar 1990/1991.

Net als aan de landelijke werkloosheidspercentages worden aan de regionale werkloosheidspercentages kwalitatieve typering toegekend. Daarmee worden per opleidingstype de werkloosheidspercentages van de verschillende RBA-gebieden vergeleken met het landelijke werkloosheidspercentage van het desbetreffende opleidingstype. Daartoe is per opleidingstype een grenzenindeling gemaakt op basis van het landelijke werkloosheidscijfer en de standaardafwijking van de regionale werkloosheidspercentages voor het desbetreffende opleidingstype. Dit houdt in dat voor de 17 opleidingstypen waarvoor een regionaal werkloosheidspercentage is berekend, verschillende grenzenindelingen zijn bepaald.

Overigens moet worden opgemerkt dat de typering van de regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters plaatsvindt op basis van een driepuntsschaal. Dit verkleint de kans dat (kleine) vertekeningen in de gebruikte RUVO-prognoses tot een verkeerde typering leiden. De grenzenindelingen voor de afzonderlijke opleidingstypen staan in het onderstaande schema weergegeven.

---

5. Vermeulen, M. (1990), *Regionalisering uitstroom voortgezet onderwijs (RUVO)*, OAV-rapport 90-22, INRO-TNO 90/NS/041, Delft.

Schema 4. Typering van de regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters

	werkloosheidspercentage	typering
2. MAVO en onderbouw HAVO/VWO	$WSVR \leq 17\%$ $17\% < WSVR \leq 26\%$ $26\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
3. LBO Agrarisch	$WSVR \leq 8\%$ $8\% < WSVR \leq 18\%$ $18\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
4. LBO Technisch	$WSVR \leq 5\%$ $5\% < WSVR \leq 10\%$ $10\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
5. LBO Haven & Vervoer	$WSVR \leq 2\%$ $2\% < WSVR \leq 6\%$ $6\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
6. LBO Economisch-Administratief	$WSVR \leq 24\%$ $24\% < WSVR \leq 41\%$ $41\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
7. LBO Verzorgend	$WSVR \leq 15\%$ $15\% < WSVR \leq 24\%$ $24\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
10. Bovenbouw HAVO/VWO	$WSVR \leq 17\%$ $17\% < WSVR \leq 39\%$ $39\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
11. MBO Agrarisch	$WSVR \leq 3\%$ $3\% < WSVR \leq 6\%$ $6\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
12. MBO Technisch Laboratorium	$WSVR \leq 15\%$ $15\% < WSVR \leq 45\%$ $45\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
13. MBO Technisch	$WSVR \leq 6\%$ $6\% < WSVR \leq 13\%$ $13\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
14. MBO Haven & Vervoer	$WSVR \leq 1\%$ $1\% < WSVR \leq 6\%$ $6\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
15. MBO Medisch Laboratorium	$WSVR \leq 0,5\%$ $0,5\% < WSVR \leq 1,5\%$ $1,5\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog

Schema 4 (vervolg). Typering van de regionale werkloosheidspercentages onder schoolverlaters

	werkloosheidspercentage	typering
16. MBO Verpleging & Ziekenverzorging	$WSVR \leq 4\%$ $4\% < WSVR \leq 8\%$ $8\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
17. MBO Economisch & Administratief	$WSVR \leq 7\%$ $7\% < WSVR \leq 11\%$ $11\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
18. MBO Bestuurlijk	$WSVR \leq 5\%$ $5\% < WSVR \leq 18\%$ $18\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
19. MBO Sociaal-Cultureel	$WSVR \leq 5\%$ $5\% < WSVR \leq 14\%$ $14\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog
20. MBO Verzorging	$WSVR \leq 7\%$ $7\% < WSVR \leq 13\%$ $13\% < WSVR$	laag gemiddeld hoog